

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalárske kombinované štúdium 2009 – 2012

BAKALÁRSKA PRÁCA

Lenka Šedivá

Kultúrne a tradičné podujatia v Trenčíne a jeho okolí a ich
prínos pre cestovný ruch

Praha 2012

Vedúci bakalárskej práce:

RNDr. Antónia Dvoranová

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined (Part time) Studies 2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Lenka Šedivá

Cultural and traditional events in city of Trenčín and its
surroundings and their contribution to tourism

Prague 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

RNDr. Antónia Dvoranová

Prehlásenie

Čestne prehlasujem, že predložená bakalárska práca je mojim pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracovala samostatne pod odborným vedením RNDr. Antónie Dvoranovej. Všetku literatúru a pramene, z ktorých som spracovanie čerpala som uviedla v použitej literatúre.

Súhlasím s prezenčným spracovaním mojej práce v univerzitnej knižnici.

V Trenčíne dňa 8.3.2012

Lenka Šedivá.....

Pod'akovanie

Moje pod'akovanie patrí vedúcej bakalárskej práce RNDr. Antónii Dvoranovej, za venovaný čas, cenné rady, odborné vedenie a usmerňovanie, ktoré veľkou mierou prispeli ku vzniku bakalárskej práce s názvom „Kultúrne a tradičné podujatia v Trenčíne a okolí a ich prínos pre cestovný ruch“.

Anotácia

Bakalárska práca sa zaoberá kultúrnymi a tradičnými podujatiami v Trenčíne a jeho okolí a ich prínosom pre cestovný ruch. Hlavným cieľom práce je zaznamenať a analyzovať kultúrne podujatia, ktoré sa uskutočnili minulý rok v Trenčíne a určiť ich prínos pre cestovný ruch. Úvodná kapitola sa zaoberá obecným vymedzením predpokladov cestovného ruchu a zaradením kultúrnych podujatí do predpokladov cestovného ruchu. V nasledujúcej kapitole je vymedzený pojem event – podujatie a uvedená typológia podujatí. V ďalšej kapitole je opísané mesto Trenčín, jeho poloha, história, pamiatky, kultúrne zariadenia a cestovný ruch v meste.

Záverečná kapitola sa zaoberá konkrétnymi kultúrnymi podujatiami a ich prínosom pre cestovný ruch v Trenčíne.

Kľúčové slová:

Cestovný ruch, event, event tourism, kultúrne pamiatky, kultúrne podujatia, kultúrne zariadenia, predpoklady cestovného ruchu, typológia podujatí.

Annotation

The bachelor theses is dealing with cultural and traditional events in city of Trenčín and its surroundings and their contribution to tourism. The main objective of this work is to record and analyze cultural events that took place last year in Trenčín and determine their contribution to tourism. The first chapter deals with the general definition of the preconditions of tourism and the inclusion of cultural events in the assumptions of tourism. In the next chapter, are defined event, and the typology of events. The next chapter describes the city of Trenčín, its location, history, heritage, cultural facilities and tourism in the city. The final chapter deals with specific cultural events and their contribution to tourism in Trenčín.

Keywords:

Tourism, event, event tourism, cultural heritage, cultural events, cultural facilities, assumptions tourism typology of events

Obsah

ÚVOD	8
1. VŠEOBECNÉ VYMEDZENIE EVENTU – PODUJATIA V ŠTRUKTÚRE CESTOVNÉHO RUCHU	11
1.1 Lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu	13
1.1.1 Prírodný potenciál rozvoja cestovného ruchu	13
1.1.2 Kultúrno-správne predpoklady rozvoja cestovného ruchu.....	13
1.1.2.1 <i>Kultúrnohistorické pamiatky</i>	13
1.1.2.2 <i>Kultúrne podujatia</i>	14
1.1.2.3 <i>Sídla centrálnych inštitúcií</i>	15
1.2 Realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu	15
1.3 Selektívne predpoklady cestovného ruchu	16
2. EVENT – PODUJATIE. VYMEDZENIE POJMU	18
2.1 Vymedzenie pojmu event – podujatie pre cestovný ruch.....	20
2.2 Event tourism	21
2.3 Typológia podujatí	21
2.3.1 Podujatia podľa veľkosti	22
2.3.2 Podujatia podľa formy a obsahu.....	24
2.3.3 Podujatia podľa miesta konania	26
2.3.4 Podujatia podľa cieľových skupín.....	26
2.3.5 Podujatia podľa vstupného	27
2.3.6 Podujatia delené podľa organizátora	27
2.3.7 Podujatia podľa počtu účastníkov	27
2.3.8 Podujatia podľa dĺžky trvania	28
2.3.9 Podujatia podľa periodicity realizácie.....	28
3. TRENČÍN.....	29
3.1 Geografická poloha a prírodný potenciál	29
3.2 História mesta Trenčín	31
3.2.1 Vznik názvu a symbolov mesta.....	33
3.2.2 Kultúrne pamiatky	34
3.2.3 Kultúrne zariadenia	39
3.3 Cestovný ruch v Trenčíne.....	40
4. KULTÚRNE PODUJATIA V TRENČÍNE	42
4.1 Art Film Fest	42
4.2 Bažant Pohoda.....	44
4.3 Trenčianske hradné a historické slávnosti.....	46
4.4 Náhradný festival.....	47
4.5 Trenčiansky jazzový festival - Jazz pod Hradom.....	48
4.6 Trenčianske folklórne slávnosti.....	50

4.7	Pri Trenčianskej bráne.....	51
4.8	Čaro Vianoc pod hradom	51
4.9	Medzinárodné výtvarno – literárne sympóziom ORA ET ARS Skalka ..	52
4.10	Splanekor a festival dračích lodí	53
4.11	Sám na javisku.....	55
ZÁVER.....		58
Zoznam použitej literatúry.....		59
Zoznam obrázkov a tabuliek.....		62

ÚVOD

Cestovný ruch patrí medzi dynamické hospodárske odvetvie, ktoré za posledných 50 rokov zaznamenalo výrazný rozvoj. V súčasnosti sa zaraďuje medzi najvýznamnejšie ekonomické odvetvia na svete. Jedným z dôvodov tohto rozmachu je nárast fondu voľného času ľudí. Cestovanie a spoznávanie nových krajín sa stalo jedným z najobľúbenejších činností človeka, ako tento voľný čas využiť.

Medzi najdôležitejšie predpoklady rozvoja cestovného ruchu patria predpoklady lokalizačné, teda to, za čím ľudia cestujú. Každá návšteva miesta je spojená s výdavkami na cestovanie, čiže na cestovný ruch a tie vo veľkej miere prospievajú k rozvoju samotných miest, podnikateľských subjektov v nich a celkovej kvality života občanov. Nemusí to byť len miesto, kde sa niečo nachádza, ale i miesto kde sa niečo deje.

Bakalárska práca sa zaoberá práve analýzou jedného z kultúrno – správnych predpokladov rozvoja cestovného ruchu a to konkrétne kultúrnych podujatí v meste Trenčín. Cieľom tejto bakalárskej práce je kultúrne podujatia zaradiť do systému cestovného ruchu, vymedziť typológiu kultúrnych podujatí, uviesť typické príklady a určiť ich prínos pre cestovný ruch. Prvá kapitola vychádza z teoretických poznatkov a odbornej literatúry, v druhej kapitole sú použité odborné zdroje s osobnými poznatkami a názormi autora bakalárskej práce a tretia časť, ktorá opisuje konkrétne kultúrne podujatia vychádza nielen z oficiálnych zdrojov, ale i osobných skúseností a dojmov organizátorov a návštevníkov jednotlivých podujatí, ktoré sú spracované v texte.

Bakalárska práca opisuje kultúrne akcie, ktoré sa uskutočnili v Trenčíne v roku 2011. Približuje ich atmosféru a hodnoty, klasifikuje ich do jednotlivých kategórií typológie podujatí a uvádza prínos pre mesto z hľadiska cestovného ruchu.

Na záver práce uvádzame prehľadnú tabuľku s typológiu jednotlivých podujatí.

I keď problematikou cestovného ruchu jeho formami, druhmi a predpokladmi sa v súčasnosti zaoberá množstvo autorov, ešte stále nachádzame v odbornej literatúre menšie medzery. V slovenskej odbornej literatúre sa podľa nami dostupných informácií nevyskytuje ani jedna publikácia, ktorá by sa zaoberala typológiou podujatí - eventov na teoretickej úrovni. Preto sú informácie čerpané prevažne zo zahraničných zdrojov a jednej ucelenej českej publikácie o podujatiach. Vo vymedzovaní pojmov a jednotlivých klasifikácií podujatí sa autori jednotlivých zahraničných publikácií v mnohých prípadoch nezhodujú, preto sme pre úplnosť uviedli všetky dostupné definície, v prípade väčšej zhody zhrnuté do jedného celku. V jednotlivom delení podujatí sme vychádzali zo zahraničných zdrojov, najmä z českej publikácie *Nové trendy v pořádání akcí a událostí (eventů) v cestovním ruchu*. (Kotíková, H., Swartzhoffová, E., 2008.), ktoré sa nám zdajú z hľadiska podobnosti krajín a podmienok pre cestovný ruch najobjektívnejšie. Informácie v druhej kapitole sú čerpané z publikácií o meste Trenčín, monografií, z obrázkových sprievodcov, publikácií o historických pamiatkach na Slovensku a dennej tlače. Tieto údaje sme porovnávali s oficiálnymi internetovými stránkami mesta Trenčín. V časti o konkrétnych kultúrnych podujatiach sú informácie čerpané taktiež najmä z oficiálnych internetových stránok jednotlivých podujatí, ale i z množstva článkov z regionálnych denníkov, týždenníkov, bežnej tlače, či blogov. Trenčianske múzeum, KIC, či TIK v Trenčíne nám poskytli informácie i propagačné materiály o podujatiach. Štatistické informácie o podujatiach v Trenčíne sa žiaľ na mestskej úrovni nevedú. Užitočné informácie i údaje o návštevnosti jednotlivých podujatí nám poskytli organizátori podujatí, či členovia skupiny Wagus, ktorí sa na zrode viacerých podujatí spolupodieľali. K využitým metódam v tejto práci patrí zber a triedenie údajov a dát (pri spracovaní rozboru zdrojov, typológií podujatí), analýza údajov a dát a rozhovor – interview (s organizátormi podujatí).

1. VŠEOBECNÉ VYMEDZENIE EVENTU – PODUJATIA V ŠTRUKTÚRE CESTOVNÉHO RUCHU

V súčasnosti významným činiteľom rozvoja cestovného ruchu v jednotlivých destináciách je organizácia eventov – podujatí. Táto kapitola približuje význam eventov – podujatí a zaraďuje ich do teoretickej štruktúry predpokladu rozvoja cestovného ruchu. Jedna z mnohých výstižných definícií pojmu cestovného ruchu hovorí, že cestovný ruch tvorí súbor aktivít v určitom prostredí, ktoré uspokojujú potreby ľudí súvisiace s cestovaním mimo ich miesta trvalého bydliska, bez rozdielu, či dôvodom tohto cestovania je oddych alebo nepravidelná povinnosť (služobná cesta).¹

Hlavnou témou bakalárskej práce je rozbor významnej zložky kultúrno – správnych predpokladov rozvoja cestovného ruchu.

Prostredie, v ktorom sa cestovný ruch realizuje je veľmi rôznorodé. Atraktivita a návštevnosť regiónu prevažne vždy závisí od kvality a príťažlivosti kraja, úrovne poskytovania služieb a v neposlednom rade od sociálno-ekonomického postavenia účastníkov cestovného ruchu. To, či sa územia a oblasti môžu stať úspešnými destináciami cestovného ruchu² rozhoduje teda celý rad rozličných faktorov (predpokladov).

Súbor predpokladov rozvoja cestovného ruchu v regióne možno rozdeliť na tri skupiny (podľa Mariota, 1983)³:

¹ NOVACKÁ, L., KULČÁKOVÁ, M. 1996: *Klient v cestovnom ruchu*. Bratislava: Eurounion, 1996, s. 9, ISBN 80-85568-60-8.

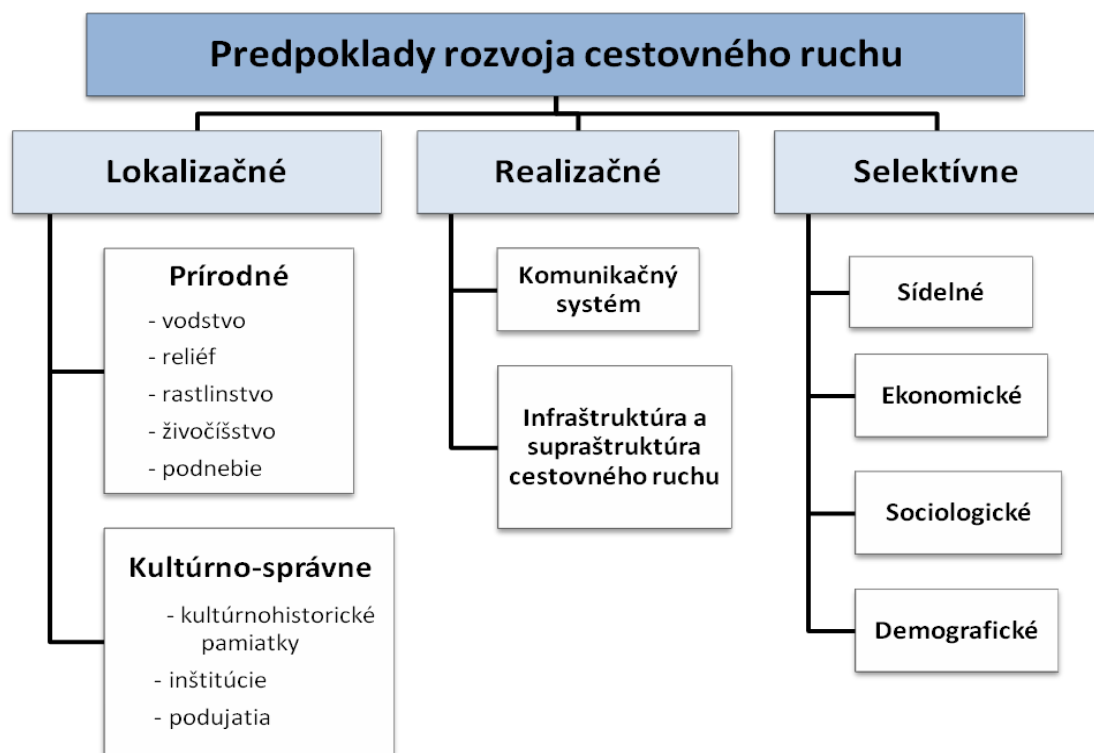
² „Destinácia cestovného ruchu - V užšom zmysle cieľová oblasť v danom regióne, pre ktorú je typická významná ponuka atraktivít a infraštruktúry cestovného ruchu a v širšom zmysle krajiny, regióny, ľudské sídla a ďalšie oblasti, ktoré sú typické pre veľkú koncentráciu atraktivít cestovného ruchu, rozvinutými službami a ďalšou infraštruktúrou cestovného ruchu, ktorých výsledkom je veľká dlhodobá koncentrácia návštevníkov.“

PÁSKOVÁ, Martina, ZELENKA, Josef. *Cestovní ruch: výkladový slovník*. 1.vyd., Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002, 59 s. ISBN 80-239-0152-4.

³ MARIOT, Peter. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1983. s. 87.

- lokalizačné predpoklady cestovného ruchu
- realizačné predpoklady cestovného ruchu
- selektívne (stimulačné) predpoklady cestovného ruchu

Obrázok č.1 Schéma predpokladov rozvoja cestovného ruchu

Zdroj : Mariot (1983). Vlastné spracovanie.

1.1 Lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu

Lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu predstavujú primárny potenciál destinácie a sú základom motivácie potenciálnych účastníkov cestovného ruchu. K lokalizačným predpokladom zaraďujeme predpoklady, ktorých priaznivé hodnoty určujú atraktivitu destinácie a predstavujú základný predpoklad tvorby ponuky produktu cestovného ruchu. Delia sa na prírodné a kultúrno-správne predpoklady cestovného ruchu.

1.1.1 Prírodný potenciál rozvoja cestovného ruchu

Prírodný potenciál je charakteristický svojimi stacionárnymi a konštantnými vlastnosťami. Základnými prvkami sú reliéf, klíma, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo. Destinácie s prírodnými atraktivitami sú pre návštevníkov veľmi príťažlivé a realizujú sa tu dlhodobé pobyty.

1.1.2 Kultúrno-správne predpoklady rozvoja cestovného ruchu

Tieto predpoklady tvoria skupinu atraktivít, ktoré môžeme rozdeliť do dvoch rozdielnych skupín. Prvú tvoria kultúrohistorické pamiatky a spoločenské podujatia, druhú prítomnosť centrálnych inštitúcií a úradov, ktoré bývajú cieľom najmä obchodných cestujúcich.

1.1.2.1 Kultúrohistorické pamiatky

Dlhodobý vývoj a tradície spoločnosti sa odrážajú v architektonických pamiatkach, ktoré tvoria samostatnú skupinu atraktivít v cestovnom ruchu. Ich

vplyv na využitie v cestovnom ruchu je daný najmä ich vekom, zvláštnosťou, výnimočnosťou. Takto vznikli na celom svete miesta, s vysokou návštevnosťou turistov, ktorí prichádzajú za poznávaním histórie regiónu.(napr. Dóm sv. Štefana vo Viedni, Kostol sv. Jakuba v Levoči).

Do tejto skupiny atraktivít patria aj múzeá a expozície, ale i architektonicky často zvláštne stavby, ktoré sa práve vďaka netradičnému riešeniu stali svetoznáme.(napr. Atómium v Bruseli).

Tú istú skupinu tvoria aj pamätníky významných osobností či spomienkové miesta na významné udalosti v histórii ľudstva. Svoj význam z hľadiska cestovného ruchu zohrávajú aj rôzne zábavné parky.

1.1.2.2 Kultúrne podujatia

Ďalšou skupinou atraktivít, tvoriace kultúrno-správne predpoklady cestovného ruchu, sú miesta s významnými zariadeniami, kde sa realizujú rôzne kultúrno-spoločenské podujatia. Patria sem divadlá a opery (napr. La Scala v Miláne), kiná s filmovými festivalmi (Karlove Vary, Trenčianske Teplice), estrádne sály s hudobnými slávnosťami (Bratislavské hudobné slávnosti). Taktiež sem patria folklórne podujatia a slávnosti (slávnosti ľudového folklóru na Slovensku a pod.). Osobitou skupinou sú tradičné karnevaly, býcie zápasy a udalosti športového diania.

V čase konania podujatí sústreďujú do miest konania obrovský počet priaznivcov, zvyšuje sa popularita regiónu a otvárajú sa nové možnosti prezentácie krajiny navonok (napr. olympijské hry, majstrovstvá sveta vo futbale).

Všetky kultúrno-spoločenské a športové udalosti podmieňujú vyššiu návštevnosť počas celého roka, nielen v čase konania jednotlivých akcií. Prostredníctvom podujatí sa dostávajú do povedomia obyvateľov v iných častiach a oblastiach, ktoré sa potenciálne stávajú klientmi v cestovnom ruchu, a tým aj budúcimi návštevníkmi.

1.1.2.3 Sídla centrálnych inštitúcií

Vo svete existujú miesta s vysokou návštevnosťou najmä vďaka prítomnosti rôznych centrálnych inštitúcií, administratívnych či riadiacich orgánov s regionálnym či nadnárodným významom. Medzi účastníkov patria najmä obchodní cestujúci, ktorí majú zväčša vyššie nároky na služby ako cestujúci s cieľom rekreácie. Patria sem i návštevníci vedeckých konferencií, sympózií a veľtrhov. Tieto miesta zaznamenávajú v termínoch konania výrazný nárast návštevníkov.

1.2 Realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu

Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu možno považovať za primárne predpoklady pre cestovný ruch, no len ťažko by sa cestovný ruch rozvíjal bez realizačných a selektívnych predpokladov. Realizačné predpoklady, ako hovorí už samotný názov, charakterizujú takú skupinu podmienok, ktoré sú pre realizáciu cestovného ruchu v destinácii nenahraditeľné.

Rozdeľujeme ich na dve základné podskupiny:

- 1.) komunikačný systém
- 2.) infraštruktúra a supraštruktúra cestovného ruchu

Komunikačný systém realizačných predpokladov cestovného ruchu tvorí spôsob prepravy turistov a sieť dopravných komunikácií. Preprava a dopravná prístupnosť regiónu patrí medzi základné faktory rozhodujúce o využití a návštevnosti regiónu. Momentálne najviac využívanou prepravou v cestovnom ruchu je letecká, nasleduje cestná, železničná a lodná preprava. Je samozrejmé, že každý spôsob prepravy sa hodí na iný typ ciest.

Napríklad letecká je najvyužívanejšia na dlhé trate v medzikontinentálnom meradle. Cestná preprava je využívaná najviac na individuálnu prepravu

v domácom a krátkodobom cestovnom ruchu. Železničná preprava sa využíva najviac v rámci cestovného ruchu ako vnútrokontinentálna preprava na väčšie vzdialenosti. Lodná doprava, kvôli nízkej rýchlosti prepravy je využívaná skôr ako atraktivita, čiže samostatný produkt cestovného ruchu.

Samostatnú skupinu dopravy tvorí tzv. vertikálna preprava. Slúži len na účely cestovného ruchu. Ide o horské dopravné zariadenia, visuté lanovky, lyžiarske vleky, či pozemné lanové dráhy, ktoré sa budujú hlavne v horských oblastiach. Tieto spôsoby prepravy využívajú účastníci cestovného ruchu najmä počas sezóny v lyžiarskych strediskách.

Infraštruktúru a supraštruktúru v cestovnom ruchu tvoria v prvom rade služby ktoré uspokojujú potreby zákazníkov. Supraštruktúra sa skladá zo služieb, ktoré slúžia na uspokojovanie fyziologických a hygienických potrieb, teda ide najmä o ubytovacie a stravovacie zariadenia. Uľahčujú a umožňujú pobyt aj na viac dní. Ich počet a úroveň sú dané využitím prírodného potenciálu a kultúrno-správnych predpokladov. Všeobecnú infraštruktúru cestovného ruchu dotvárajú doplnkové služby. Ide o kultúrno-spoločenské zariadenia (kiná, divadlá, podniky zábavného charakteru) a športové zariadenia (fitnescentrá, ihriská) . V dnešnej dobe sa stávajú súčasťou väčšiny turistických destinácií a ich význam nestále rastie (napr. aquaparky).

1.3 Selektívne predpoklady cestovného ruchu

Selektívne predpoklady určujú spôsobilosť klientov zúčastniť sa na cestovnom ruchu. Tvoria podmienky na intenzitu dopytu obyvateľstva po produktoch cestovného ruchu. Delia sa na základné podskupiny:

- sídelné predpoklady – miera urbanizácie prostredia
- demografické predpoklady – skladba obyvateľstva

- sociologické postavenie účastníkov cestovného ruchu – ekonomická aktivita obyvateľstva
- ekonomické predpoklady – tržby za služby , prínos do štátnej pokladnice⁴

Touto kapitolou sme sa snažili ozrejmiť štruktúru predpokladov cestovného ruchu a uviesť v nej postavenie kultúrnych podujatí. Podujatia sa zaraďujú do skupiny lokalizačných predpokladov, teda tých faktorov ktoré priťahujú návštevníkov do danej destinácie. Keďže vznikli činnosťou človeka, spadajú do kategórie kultúrno-správnych predpokladov. Na rozdiel od kultúrnych pamiatok či architektonických stavieb sú nehmotné, takže ich môžeme zaradiť do podkategórie nehmotných kultúrno-správnych predpokladov. Nasledujúca kapitola sa venuje eventu – podujatiu, jeho vzniku a deleniu.

Spracované podľa:

⁴ NOVACKÁ, E. a kolektív. *Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 2010. ISBN 978-80-225-2982-2

2. EVENT – PODUJATIE. VYMEDZENIE POJMU

V dnešnej dobe sú podujatia – eventy populárne ako nikdy predtým. Ich množstvo sa zvyšuje najmä v súvislosti s nárastom voľného času v rámci zmien národných ekonomík a s tým súvisiacej premeny ľudských činností a spôsobu života. V tomto kontexte Goldblatt poukazuje na štyri základné faktory, ktoré ovplyvnili zvyšujúci sa dopyt po diferencovaných podujatiach, tak v USA, ako aj po celom svete. K týmto faktorom patrí demografický ukazovateľ starnutia populácie, faktor technologického pokroku, ekonomický faktor zvyšujúcich sa príjmov obyvateľstva a faktor v podobe už spomínaného nárastu voľného času, ktorý má obyvateľstvo k dispozícii.⁵

V globálnom meradle v súčasnosti výkonné orgány štátnej moci podporujú a propagujú podujatia ako súčasť ich stratégií ekonomického rozvoja, národnej sebadôvery a marketingu destinácie. Obchodné spoločnosti a korporácie pokladajú podujatia za kľúčové elementy v rámci svojich marketingových stratégií a stratégií zameraných na podporu imidžu firmy. Či už spoločnosti alebo jednotlivci organizujú podujatia s veľkými očakávaniami, čo napomáha vzniku ich veľkého počtu takmer každého predstaviteľného druhu a takmer na každú tému. Príliv podujatí nasledovne zaplňuje naše televízne obrazovky, podujatia zaberajú stále viac nášho voľného času a obohacujú náš život.

V odbornej literatúre sa môžeme stretnúť s nejasným prekladom, keďže preklad a interpretácia anglického pojmu event do iného jazyka je veľmi komplikovaná. Joe Goldblatt spomína, že pojem event pochádza z latinského slova *e-venire*, čo znamená výsledok (angl. *outcome*). Preto je každý event vlastne výsledkom práce

⁵ GOLDBLATT, J.: A Future for Event Management: The Analysis of Major Trends Impacting the Emerging Profession. In: Allen, J., Harris, R., Jago, K.L., Veal, A.J.: *Events Beyond 2000: Setting the Agenda*. Sydney : Australian Centre for Event Management, 2000. s 3. ISBN: 186365562X.

⁶ GOLDBLATT, J.: *Special Events: The Roots and Wings of Celebration*. 5th Edition. United States : John Wiley&Sons Inc., 2007. s. 6. ISBN 978-0-471-73831-2.

tímu ľudí a výsledkom procesu jeho organizácie. Každý z autorov má svoju vlastnú predstavu o evente a v konečnom dôsledku je všetko event.⁶

Tento pojem dokonca nie je presne definovaný ani v Encyklopédii Britannica. Podstatným štartovacím bodom pri zisťovaní jeho definície a terminológie je slovník Chambers Dictionary, ktorý definuje pojem event ako „hocičo, čo sa deje; výsledok; nejaké stretnutie alebo udalosť, hlavne tá zapamätateľná; niečo, čo sa môže udiat; číslo programu (napr. športového); organizovaná aktivita v konkrétnom dejisku, napr. na zvýšenie a propagáciu predaja, získanie finančných prostriedkov“.⁷ Veľké množstvo anglicko-slovenských a nemecko-slovenských slovníkov a iných textov ponúka podobné definície.

Napríklad nemecký výkladový slovník Langenscheidt charakterizuje event taktiež niekoľkými synonymami: udalosť, zážitok, prežívanie, príhoda, prípad, predstavenie a v istom význame tiež číslo programu, pevný program. W. Kinnebrock význam slova event zjednodušuje ako niečo zvláštne, jedným slovom zážitok.⁸ Rovnako aj O. Nickel a taktiež aj P. Weinberg sa sústreďujú skôr na súvislosť eventov s prežívaním. Tvrdia, že úspešnosť zapamätania sa zvyšuje so zážitkami sprostredkovanými poznáním najmä vtedy, ak máme príležitosť sa aktívne na týchto zážitkoch podieľať. Takéto predstavenia vykazujú neobyčajne vysoký aktivačný potenciál v obrazových predstavách jednotlivcov a skupín. V súčasnosti je rozhodujúcim faktorom profesionálne nasadenie obrazovej komunikácie ovplyvňovanie ľudského správania. Eventy je možné v tejto súvislosti chápať ako trojdimenzionálne zinscenované obrazy, ktoré pôsobia naraz na všetky ľudské zmysly.⁹ Zo spomínaných definícií vyplýva, že event je pojem tak významovo flexibilný, že pri preklade do cudzieho jazyka ho každý z autorov

⁶ KOLEKTÍV AUTOROV: *Chambers Dictionary*. Edinburgh : Chambers Harrap Publishers Limited, 1998. s. 560. ISBN 0-55-014000-X.

⁶ KINNEBROCK, W.: *Integriertes Event-marketing: Vom Marketing–Erleben zum Erlebnismarketing*. Wiesbaden : Forkel, 1993. s. 5. ISBN 3-409-85271-9.

⁷ NICKEL, O: *Eventmarketing – Grundlagen und Erfolgsbeispiele*. 2. Auflage. München : Vahlen, 2007. s 4. ISBN 3-800-63136-9. a WEINBERG, P.: *Erlebnismarketing*. München : Vahlen, 1992. s. 6. ISBN 3-8006-1591-6.

prispôsobuje svojmu zameraniu, resp. tej oblasti, v ktorej sa ho snaží vymedziť. Vďaka tomu vznikajú mnohé definície eventu ako prostriedku komunikácie, marketingu, manažmentu, psychológie a pod. D. Getz hovorí, že podstatou, ktorá je spoločná pre všetky podujatia, je jeho časová obmedzenosť, a že „každé podujatie je jedinečné tým, že vychádza z unikátneho spojenia manažmentu, programu, umiestnenia a ľudských zdrojov“.¹⁰

2.1 Vymedzenie pojmu event – podujatie pre cestovný ruch

Uvedené definície sú však veľmi všeobecné a nemusia mať veľký význam pre cestovný ruch. Pre účely bakalárskej práce je najvýstižnejšia nasledujúca definícia, ktorá charakterizuje eventy ako jednu z významných produktov cestovného ruchu.

Medzinárodné združenie vedeckých expertov cestovného ruchu (Aiest)¹¹ charakterizuje eventy ako významné jednorazové alebo opakujúce sa akcie obmedzeného trvania, ktoré majú zvýšiť atraktivitu a zisk destinácie cestovného ruchu z dlhodobého i krátkodobého hľadiska. Tieto eventy zakladajú svoj úspech na jedinečnosti, prestíži a aktuálnosti s cieľom vzbudiť záujem a vyvolať pozornosť.¹²

Vzhľadom k nevyhranenej definícii pojmu event budeme pre potreby a ciele tejto bakalárskej práce k anglickému pojmu event používať slovenský pojem *podujatie*, ako jednorazovú organizovanú činnosť - akciu.

¹⁰ GETZ, D.: *Event Management and Event Tourism*. 2nd Edition. New York : Cognizant Communication Corporation, 2005. s. 16. ISBN 1-882345-46-0.

¹¹ Association Internationale d'Experts Scientifiques du Tourisme (1987) - Aiest

¹² KOTÍKOVÁ, H., SWARTZHOFFOVÁ, E. *Nové trendy v pořádání akcí a událostí (events) v cestovním ruchu*. 1.vyd. Praha : Ministrestvo pro místní rozvoj ČR, 2008. s. 8. ISBN 978-80-87147-05-4.

2.2 Event tourism

Podujatia sa v súčasnej dobe stávajú nielen významným spestrením ponuky v cestovnom ruchu ale i hlavným dôvodom pre návštevu určitej destinácie. Turisti cestujú skôr niekam, pretože sa tam niečo „deje“, než preto že tam niečo „je“. V súčasných trendoch cestovného ruchu sa stretávame s novým javom, ktorý je označovaný „*event tourism*“. Tento pojem má komplikovaný preklad do slovenského jazyka, znamená niečo ako „cestovný ruch udalostí“. Preto sa pojem neprekladá. Vznik a existencia event tourismu je odrazom rastúceho záujmu o zážitky ako neoddeliteľnej súčasť nielen cestovného ruchu, ale celej oblasti voľného času. Charakteristickou črtou event tourismu je, že hlavným motívom účasti na cestovnom ruchu je návšteva určitej, konkrétnej, dopredu zvolenej udalosti (podujatia).

Getz (1997) definuje event tourism ako systematické plánovanie a a rozvoj faktorov budujúcich image atraktivít a destinácií. Trhový segment zahŕňa účastníkov cestovného ruchu, ktorí cestujú, aby navštívili určitú udalosť, alebo ktorí môžu byť motivovaní k návšteve určitej udalosti mimo domova.¹³

2.3 Typológia podujatí

Tak ako existujú rozličné definície pojmu podujatie, rovnako existujú rozličné delenia podujatí. V odbornej literatúre je zadefinovaných niekoľko desiatok typológií, kategorizácií, či zoskupovaní pojmu podujatia podľa rôznorodých kritérií. Podujatia teda môžeme členiť z mnohých hľadísk a zhrnutie do jedného celku nemusí byť úplne objektívne. Preto sa pokúsime uviesť všetky

¹³ GETZ, D. *Event Management and Event Tourism*. 2nd Edition. New York : Cognizant Communication Corporation, 2005. ISBN 1-882345-46-0.

najdôležitejšie členenia podujatí v rámci cestovného ruchu, ktoré sa vyskytujú v dostupnej literatúre.

2.3.1 Podujatia podľa veľkosti

V súvislosti s kritériom veľkosť podujatia sa autori s malými odchýlkami zhodujú na nasledovných typoch podujatí:¹⁴

Keďže preklad jednotlivých pojmov do slovenského jazyka je pomerne komplikovaný, je dôležité upozorniť, že väčšina výrazov sa nedá jednoslovné výstižne pomenovať (obzvlášť to platí pre kategóriu *hallmark events*). V našej bakalárskej práci sa pokúsime o voľný preklad a s ním budeme ďalej v texte pracovať.

- A.) *local/community events – miestne podujatia*
- B.) *major events –regionálne podujatia*
- C.) *hallmark events – „značkové“ imidžové podujatia*
- D.) *mega events – medzinárodné podujatia*

a/ Miestne podujatia

Podujatia organizované na lokálnej úrovni, ako sú rôzne festivaly, trhy a pod., sú určené predovšetkým domácemu, lokálnemu publiku a majú hlavne sociálnu a zábavnú

funkciu a hodnotu. Výhody produkcie týchto podujatí sú zvyčajne rovnaké, a síce, že vytvárajú priestor pre zvyšovanie a posilňovanie pocitu tzv. pospolitosti ku spoločnosti, v ktorej ľudia žijú. Taktiež napomáhajú odhaliť v občanoch nové myšlienky, povzbudzovať ich k účasti

na športových alebo umeleckých aktivitách a podporovať v nich motívy tolerance

¹⁴ BOWDIN, G., Allen, J., O'Toole, W., Harris, R., McDonnell, I.: *Events Management*. 2nd Edition. London : Elsevier, 2006. s. 17. ISBN 0-750-66533-5.

a rôznorodosti. Z týchto dôvodov sa verejné a miestne samosprávy často angažujú v organizovaní podujatí tohto typu ako súčasť ich rozvojových stratégií v rámci jednotlivých komunít. R. L. Janiskee definuje miestne podujatia ako podujatia rodinnej zábavy, ktoré sú komunitou považované za ich „vlastné“, pretože využívajú služby dobrovoľníkov pochádzajúcich z danej komunity, priestory a priestranstvá danej komunity (parky, ulice, školy a pod.) a sú organizované lokálnymi samosprávami alebo mimovládnyimi inštitúciami (organizácie služieb verejnosti, kluby, obchodné asociácie a pod.).¹⁵

b/ Regionálne podujatia

Tento typ podujatí je schopný svojou veľkosťou a mediálnym záujmom prilákať väčší počet ľudí ako v predchádzajúcom prípade. Väčšina z nich sa koná raz ročne a priláka nielen domáce, ale už aj medzinárodné publikum a médiá. Má vybudovanú určitú medzinárodnú prestíž a je hosťiteľským mestom, regiónom alebo krajinou silno propagované.¹⁶ Do tejto kategórie spadá značné množstvo medzinárodných športových podujatí, o organizáciu ktorých sa uchádzajú národné športové organizácie v silnej medzinárodnej konkurencii.

c/ Značkové, imidžové podujatia

Pojem „hallmark event“ sa vzťahuje na podujatia, ktoré sa tak stotožnili s atmosférou a duchom miesta ich konania (mesta, regiónu) - sú preň tak typické - že sa stali synonymom názvu daného miesta a získali si medzinárodné uznanie a nezanedbateľné miesto v povedomí verejnosti. J. Ritchie ich definuje ako „jednorazové alebo opakujúce sa podujatia, ktoré majú limitované trvanie, organizujú sa hlavne za účelom zvýšenia povedomia, príťažlivosti a lukratívnosti turistickej destinácie v krátkodobom alebo dlhodobom období. Organizátori podmieňujú úspech tohto typu podujatia jeho jedinečnosťou, statusom alebo schopnosťou vzbudiť záujem a pozornosť“.¹⁷ Klasickým príkladom hallmark

¹⁵ JANISKEE, R.L.: Historic houses and special events. In: *Annals of Tourism Research*, roč. 23, 1996, č. 2, s. 404. ISSN 0160-7383.

¹⁶ BOWDIN, G., Allen, J., O'Toole, W., Harris, R., McDonnell, I.: *Events Management*. 2nd Edition. London : Elsevier, 2006. s. 16-17. ISBN 0-750-66533-5.

¹⁷ RITCHIE, J.R.B.: Assessing the impact of Hallmark events: Conceptual and research issues. In: *Journal of Travel Research*, roč. 22, 1984, č.1, s. 2. ISSN 0047-2875.

eventu je Karneval v Rio de Janeiro. Niektorí autori dokonca uvádzajú, že organizácia hallmark eventov slúži ako výrazná konkurenčná výhoda v rámci konkurenčného boja miest o prílev financií z turizmu. D. Getz: „Pojem ‘hallmark’ opisuje podujatie, ktoré oplýva takou výnimočnosťou, čo do tradície, atraktivity, kvality a publicity, že poskytuje danému miestu alebo destinácii konkurenčnú výhodu oproti iným miestam. Časom sa podujatie a miesto stávajú neodškriepiteľne spojené a univerzálne známe.“¹⁸

d/ Medzinárodné podujatia

Mega-eventy sú podujatia, ktoré sú také rozsiahle, že ovplyvňujú celé ekonomiky a šíria sa globálnymi médiami. Vo všeobecnosti sa organizujú len na základe kandidátskeho procesu, tzn. ako víťazi tohto procesu získavajú mestá, či celé krajiny štatút hostiteľa. Medzi tento druh podujatí patria olympijské hry, paralympijské hry, majstrovstvá sveta vo futbale, v atletike a svetové výstavy. Ďalší autori k týmto vplyvom pridávajú ešte aj politické, finančné, sociálne a trhové dôsledky. Mega-eventy sa vo všeobecnosti konajú príležitostne, zriedkavo alebo v dlhších časových intervaloch.

2.3.2 Podujatia podľa formy a obsahu

Najvýznamnejšie a pre cestovný ruch najobjektívnejšie je delenie tematické, čiže podľa obsahu podujatia. Getz (2007) člení podujatia na kultúrne, umelecké a zábavné, politické, športové, rekreačné, obchodné, vzdelávacie a súkromné.¹⁹ Freyer (1999) rozlišuje podujatia kultúrne, športové, obchodné (ekonomické), spoločensko-politické a prírodné.²⁰ Bowdin (2006) rozdelil podujatia jednoduchšie na kultúrne, športové a obchodné (nazývané aj MICE

¹⁸ GETZ, D.: *Event Management and Event Tourism*. 2nd Edition. New York : Cognizant Communication Corporation, 2005. s. 16-17. ISBN 1-882345-46-0.

¹⁹ GETZ, D.: *Event Management and Event Tourism*. 2nd Edition. New York : Cognizant Communication Corporation, 2005. ISBN 1-882345-46-0.

²⁰ FRAYER, W. (2004). *Tourismus Marketing*. Dresden

podujatia, angl. *Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions* – vo voľnom preklade incentíva a podujatia so zážitkom, kongresy, konferencie, veľtrhy).²¹

a/ kultúrne podujatia (festivaly)

Sú to univerzálne formy podujatí, ktoré predchádzali súčasnému boomu spojenému s prudkým rozvojom tohto druhu priemyslu, v odbornej literatúre nazývanom priemyslom podujatí (angl. *event industry*). Kultúrne podujatia existovali totiž vo všetkých historických obdobiach a vo všetkých spoločnostiach. Môžu sa zaradiť do kategórie major events. Sú úzko späté s turizmom a taktiež aj významným zdrojom príjmov a obchodných aktivít pre hostiteľské miesto. Patria medzi nich umelecké, náboženské, divadelné, hudobné a iné festivaly rôznych druhov (profesionálne, amatérske, komerčné) a pre rôzne skupiny obyvateľstva (komunity, zdravotne postihnutých, ženy, mladých ľudí a pod.).

b/ športové podujatia

Rozvinuli sa v podobnom trende ako podujatia v predchádzajúcom prípade. V súčasnosti sa stávajú rozsiahlym a stále narastajúcim sektorom v rámci daného priemyslu podujatí.

c/ obchodné podujatia

Niekedy sa nazývajú aj MICE podujatia (angl. *Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions* – vo voľnom preklade incentíva a podujatia so zážitkom, kongresy, konferencie, veľtrhy). Sú jedným z odvetví založených v rámci priemyslu podujatí a tvoria významné príjmy pre usporiadateľské miesta, či regionálne centrá.²²

Kotíková, Swartzhoffová (2008) delia vo svojej publikácii kultúrne podujatia ešte podrobnejšie na:

- 1.) festivaly a prehliadky
- 2.) festivaly pre mladých
- 3.) vonkajšie predstavenia (open air)

²¹ BOWDIN, G., Allen, J., O'Toole, W., Harris, R., McDonnell, I.: *Events Management*. 2nd Edition. London : Elsevier, 2006. s. 18. ISBN 0-750-66533-5.

²² BOWDIN, G., Allen, J., O'Toole, W., Harris, R., McDonnell, I.: *Events Management*. 2nd Edition. London : Elsevier, 2006. s. 18. ISBN 0-750-66533-5.

4.) koncerty

5.) ostatné podujatia – výstavy

prehliadky hradu

noc v múzeu

dni európskeho kultúrneho dedičstva²³

Kultúrne podujatia môžu mať rôzny charakter a v ďalšom členení vychádzame prevažne z publikácie Nové trendy v pořádání akcí a událostí (eventů) v cestovním ruchu (Kotíková, H., Swartzhoffová, E., 2008.).

Autorky uvádzajú nasledujúce delenie podujatí:

2.3.3 Podujatia podľa miesta konania

Podujatia podľa miesta konania sa delia na:

a.) indoorové (vo vnútri objektu)

b.) outdoorové (vonku, používaný je tiež výraz open air). Atmosféru podujatia dokáže často pozdvihnúť výber miesta (napr. festivaly na hradoch, športové zápasy napr. hokej pod holým nebom).

2.3.4 Podujatia podľa cieľových skupín

V tomto členení zohráva najväčšiu úlohu status účastníka podujatia. Niektorých podujatí sa môže zúčastniť len presne vymedzený okruh pozvaných účastníkov, hovoríme o tzv. *uzavretých* podujatiach. Naopak *otvorené* podujatia sú určené pre akéhokoľvek účastníka.

²³ KOTÍKOVÁ, H., SWARTZHOFFOVÁ, E. *Nové trendy v pořádání akcí a událostí (events) v cestovním ruchu*. 1.vyd. Praha : Ministrestvo pro místní rozvoj ČR, 2008. s. 10-15. ISBN 978-80-87147-05-4.

2.3.5 Podujatia podľa vstupného

Ide o jednoduché rozdelenie podujatí so vstupom *zdarma* a *plateným* (platí sa vstupné, v prípade aktívnej účasti štartovné).

2.3.6 Podujatia delené podľa organizátora

Podujatia môže organizovať a zároveň financovať buď *inštitúcia pôsobiaca vo verejnej správe* (mesto, obec, kraj), *nezisková organizácia* (škola, múzeum, združenie), ale taktiež obchodné spoločnosti alebo fyzické osoby. Osobitnú skupinu podujatí tvoria súkromné podujatia (akcie) – napríklad svadby, oslavy narodenín alebo súkromné koncerty. I v týchto prípadoch (s výnimkou veľmi malých akcií) dochádza pri realizácii ku spolupráci medzi rôznymi subjektmi. Veľké podujatia sú v prevažnej väčšine financované pomocou sponzorov.

2.3.7 Podujatia podľa počtu účastníkov

Kritérium veľkosti podujatia podľa počtu účastníkov nemá pre destinačnú stratégiu úplne objektívnu odpovedajúcu hodnotu. Preto je lepšie porovnávať počet návštevníkov podujatia s veľkosťou destinácie a účasť si vyvodzovať na základe priemeru.

- mega eventy – nad 500 000 účastníkov
- veľké eventy – 100 000 – 500 000 účastníkov
- stredné eventy – 10 000 – 100 000 účastníkov
- malé eventy – menej ako 10 000 účastníkov

2.3.8 Podujatia podľa dĺžky trvania

Jednotlivé podujatia majú výrazne odlišné dĺžky trvania od niekoľkohodinových (koncerty, výstavy, športové udalosti) až po viactýždňové.

Najčastejšie je však delenie na tri časové intervaly:

- podujatia krátkodobé (1 deň)
- podujatia strednodobé (niekoľko dní)
- podujatia dlhodobé (dlhšie ako týždeň)

Dôležité je však rozlišovať dobu trvania podujatia a dobu účasti na podujatí. Z hľadiska dopadu na cestovný ruch sú najefektívnejšie podujatia, ktoré trvajú niekoľko dní a predpokladajú účasť návštevníkov po celú dobu trvania – napr. kongresy, festivaly, incentívne podujatia.²⁴

2.3.9 Podujatia podľa periodicity realizácie

Podujatia sa delia na pravidelné a jednorazové. Pravidelné majú vybudovanú určitú prestíž a dá sa na nich budovať destinačná stratégia. Najčastejšie ide o tradičné a každoročné podujatia. Niektoré podujatia sú spájané s jednorazovou a neopakovateľnou udalosťou. Ide o podujatia realizované pri výnimočných a ojedinelých kultúrnych, športových, náboženských či politických udalostiach.²⁵

²⁴ „Incentívne podujatia – Motivačné programy, motivačný cestovný ruch. Forma cestovania s cieľom motivácie sa stala jedným z najvýraznejších segmentov cestovného ruchu, predovšetkým v ekonomicky vyspelom svete. Vyplývala z potreby firiem hľadať nové a účinné cesty motivácie svojich najlepších pracovníkov.

Incentívne podujatia. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.eprogress.sk>

²⁵ KOTÍKOVÁ, H., SWARTZHOFFOVÁ, E. *Nové trendy v pořádání akcí a událostí (events) v cestovním ruchu*. 1.vyd. Praha : Ministrestvo pro místní rozvoj ČR, 2008. s. 10-15. ISBN 978-80-87147-05-4.

3. TRENČÍN

Mesto Trenčín leží v srdci Považia, v údolí rieky Váh. V súčasnosti okresné a krajské mesto je významným hospodárskym, športovým, spoločenským a kultúrnym centrom s bohatou históriou. Svoje sídla a pobočky tu majú mnohé inštitúcie a spoločnosti. Mesto s počtom obyvateľov približne 60 000 a hustotou obyvateľstva 720 obyv./km² patrí k 10 najväčším mestám Slovenska. Trenčín vždy bol, aj je prevažne slovenským mestom. Dnes tu žije podľa ŠÚ SR 96 % občanov slovenskej národnosti.²⁶

3.1 Geografická poloha a prírodný potenciál

Trenčín a Trenčiansky okres sa rozkladajú na západnom Slovensku. Jadro tohto regiónu tvoria Trenčianska a Ilavská kotlina, ktoré sa tiahnu pozdĺž najdlhšej slovenskej rieky Váh. Rieka je hlavným tokom v meste a tvorí os aglomerácie v smere sever – juh. Váh preteká cez Trenčín v celkovej dĺžke asi 5 km, pozdĺž ktorého sú vytvorené umelé hrádze. Hrádze dnes ponúkajú výborné možnosti na vychádzky, bicyklovanie, či v letných mesiacoch obľúbené in line korčuľovanie. V severnej časti mesta sa Váh rozdeľuje na 2 korytá, medzi ktorými sa nachádza Ostrov, za ním sa tieto korytá znova spájajú v jeden celok až po časť Biskupice, kde sa rieka opäť rozdeľuje na Biskupický kanál z dôvodov prítoku vody do nižšie položených vodných elektrární. V meste Trenčín sa tiahnu ponad Váh v súčasnosti 3 mosty – hlavný je cestný most, asi 300 m vedľa vedie železničný most spolu s priechodom pre peších a cyklistov a posledným, najnovším a najmenej využívaným je most, ktorý spája Ostrov s mestom. Na Ostrove sú momentálne

Spracované podľa:

²⁶ *Oficiálna stránka mesta Trenčín*. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.trencin.sk/mesto>.

postavené menšie športové strediská, ale dlhodobým zámerom mesta je plán vystavať rekreačná oblasť s mestskou plavárňou, aquaparkom a športoviskami. Vyvíera tu aj množstvo minerálnych vôd (napr. Kubrá, Orechové, Záblatie, Zlatovce) miestneho významu prevažne s obsahom vápnika a síranov. Turistické chodníky k miestam, kde tieto prírodné „kyselky“ pramena, sú dobre upravené aj pre cyklistov, no pre zlé vyznačenie sa stávajú cieľom najmä domáceho obyvateľstva. Prekážkou pre turistov z okolia je taktiež nedostatočné značenie turistických trás.

Trenčín leží v nadmorskej výške 204 až 210 m n. m. na 18° 03' východnej zemepisnej dĺžky a 48° 55' severnej zemepisnej šírky.²⁷ Rozloha mesta Trenčín je 8199, 70 ha. Rozsahom zaberá katastre desiatich pôvodne samostatných obcí, ktoré sú rozdelené do štyroch mestských častí. Tie sa členia na 22 jednotiek. Od Bratislavy, hlavného mesta Slovenska je Trenčín vzdialený 123 km smerom na severovýchod.

Územie Trenčína je súčasťou rozsiahleho horského systému Západné Karpaty s jadrovým pohorím Strážovské vrchy, ktoré zasahujú do oblasti svojim juhozápadným výbežkom Trenčianskou vrchovinou a buduje celú časť teritória od údolia Váhu. K vonkajším Karpatom patrí bradlové pásmo Bielokarpatské podhorie a Bošácke bralá na pravej strane údolia rieky Váh. Pre súčasný ráz krajiny je typické široké údolie rieky Váh s obrovským zaklesnutým meandrom, nad ktorým sa na ľavej strane dvíhajú strmé svahy Kubranského hájika, bralnaté svahy Breziny s Kozím vrchom a Sokolicami a mohutná trenčianska hradná skala. Na pravej strane sa týči bralo Skalky a strmé svahy Vinohradov. V týchto oblastiach sa vyskytujú dubovo – hrabové lesy s krovinatým zárastom z drieňa, hlohu, liesky. Severnejšie a vyššie položené svahy pokrýva bučina zmiešaná s javorom a jeseňom. Pôdy majú charakter typu: rendzina typická, pararendzina, hnedozem, nivná pôda a hnedá pôda. Územie mesta sa nachádza v miernom klimatickom pásme s miernou zimou a mierne vlhkým podnebím. Typické

²⁷ HANUŠIN, J. *Poznávame Slovensko: Trenčín a okolie*. 1.vyd. Bratislava : Dajama, 2005. s. 5-6. ISBN 80-89226-02-7.

mikroklimatické podmienky vytvára rozloha lesa a členitosť terénu. Najteplejším mesiacom je august, najchladnejším december. Snehová pokrývka býva pomerne slabá. Prevláda severný, juhozápadný a severozápadný vietor.²⁸

V okrese Trenčín leží 37 obcí, z toho tri mestá. Druhým najväčším mestom po Trenčíne je pomerne mladé mesto Nemšová a tretia priečka patrí mestu Trenčianske Teplice.

3.2 História mesta Trenčín

Trenčín, mesto ktoré patrí spolu s Nitrou a Bratislavou k najstarším mestám na Slovensku, sa vyskytoval v opisoch kroník už v 11. storočí. Prvenstvo mu zabezpečila hlavne poloha v blízkosti troch karpatských priesmykov na križovatke obchodných ciest, vďaka ktorej sa stal centrom celého stredného Považia. Osídlení Trenčína už v dobe kamennej svedčia viaceré archeologické nálezy. Začiatkom nášho letopočtu, keď Rimania posúvali hranice impéria k Dunaju a vybudovali systém pevností – Limes Romanus, postupne zakladali opevnené tábory aj na sever od Dunaja. V Trenčíne na hradnej skale je originálny dôkaz o prítomnosti legionárov na území Slovenska. Pamätný nápis pripomína víťazstvo Marka Aurélia nad Kvádmi v roku 179 nášho letopočtu v Laugaríciu. Podľa latinského nápisu vtedy v Trenčíne bojovalo 855 vojakov druhej légie pod vedením legáta Maximiliána. Nápis na trenčianskej hradnej skale je najsevernejšou známou rímskou pamiatkou v strednej a vo východnej Európe.

Kroniky zaznamenávajú Trenčiansky hrad od 11. storočia a jeho vznik sa kladie do 10. storočia. Možno predpokladať, že sa hrad už o storočie neskôr stal sídlom provincie a po začlenení do formujúceho uhorského kráľovstva aj sídlom župy. Mestský charakter začala osada nadobúdať až koncom 13. storočia, kedy sa veľmi pravdepodobne podieľal na udelení niektorých mestských výsad známy Matúš Čák

²⁸ ŠIMŠIŠ, M. a kolektív. *Trenčín, Vlastivedná monografia 1*. Bratislava: Alfa, 1993. s. 12-13. ISBN 80-05-01114-8.

Trenčiansky. Ďalšie výsady boli Trenčínu udelené v 15. storočí za vlády Žigmunda Luxemburského, kedy získalo výsady slobodného kráľovského mesta, čo sa podpísalo na následnom rozvoji celého mesta.²⁹ Osudy mesta bývali úzko prepojené s osudmi samotného Trenčianskeho hradu. Mesto zažívalo časy slávy, ale aj pády – presne podľa striedajúcich sa bezvojnovými obdobiami s tými vojnovými. Až 18. storočie prinieslo pokojné obdobie, aj keď sa začalo s nie veľmi dobrým začiatkom. Pustošenie stavovského povstania, ktoré bolo na území mesta prevádzané v podobe štyri a pol ročného obliehania a plienenia mesta, zakončil v roku 1708 rozsiahly požiar takmer celého mesta. O rok neskôr došlo k rozvodneniu Váhu, ktorý strhol aj most a medzi oboma brehmi premávala dlhé roky len kompa. V roku 1711 bolo mesto zasiahnuté silnou morovou epidémiou, ktorá sa podpísala na úbytku obyvateľstva až o polovicu. Trenčín potreboval takmer 50 rokov na to, aby sa vyrovnal so stratami ktoré vyhodnotila špeciálna komisia ako najväčšie v dejinách hornouhorských (teda slovenských) miest. Koncom 18. storočia už Trenčín dosahoval veľkého rozmachu hlavne v miestnych remeslách a zvýšil sa aj počet obyvateľov (v roku 1787 žilo v Trenčíne 4 222 obyvateľov).³⁰ Ďalší požiar postihol mesto v roku 1790 a zasiahol aj Farský kostol spolu s hradom, čo znamenalo pád hradu ako vojenskej pevnosti. Hrad zostal opustený a pomaly sa rozpadával. Ani vojny či iné pohromy však nezahatili vývoj mesta. V druhej polovici 19. storočia sa Trenčín stal obchodným a priemyselným centrom stredného Považia, vzniklo viacero podnikov, peňažných ústavov, dokončilo sa železničné spojenie so Žilinou. V roku 1837 predal posledný Illesházyovec Jozef hrad aj panstvo Šimonovi zo Siny, ktorý ho čiastočne zrekonštruoval. Jeho dcéra ho potom darovala mestu.

Spracované podľa:

²⁹ HANUŠIN, J. *Poznávame Slovensko: Trenčín a okolie*. 1. vyd. Bratislava : Dajama, 2005. s. 5-6. ISBN 80-89226-02-7.

Šimšíš, M. a kolektív. *Trenčín, Vlastivedná monografia I*. Bratislava: Alfa, 1993. s. 12-13. ISBN 80-05-01114-8.

³⁰ SLOBODA, Martin. *Trenčín : Obrázkový sprievodca*. Bratislava : MS AGENCY, 2005. ISBN 80-89159-23-0

Spoločenský život v meste sa naďalej rozvíjal. V druhej polovici 20. storočia boli otvorené odborné stredné školy (odevná, zdravotnícka, stavebná, obchodná). Veľký vplyv na kultúrny život mala aj kníhtlačiareň založená v roku 1637, ktorá vystriedala množstvo majiteľov a fungovala naďalej ešte 30 rokov. Vznik priemyselných závodov sa v meste Trenčín datuje až ku koncu 19. storočia. Rozširoval sa predovšetkým potravinársky, odevný a strojársky priemysel, bola tu postavená rafinéria liehu a v roku 1905 dokonca prvá továreň na slivovicu a koňak. Úspešná Merina bola založená v roku 1907 ako Továreň na spracovanie vlny³¹. Pod názvom OZETA donedávna existoval pôvodný textilný závod Nehera. Najmä pomocou týchto odevných závodov spolu s úspechmi trenčianskej odevnej školy a preslávenými výstavami „Trenčín - mesto módy“ získal Trenčín rovnomennú prezývku ako mesto módy. Toto označenie patrilo Trenčínmu až do príchodu hospodárskej krízy, kedy zanikol podnik OZETA. V predminulom roku ohlásila krach aj Merina. Odevný priemysel sa tak pomaly z mesta vytráca i keď tu stále funguje kvalitná odevná škola a výstavy sa stále v tomto meste organizujú. Označenie „Trenčín mesto módy“ stráca však pomaly svoj význam.

3.2.1 Vznik názvu a symbolov mesta

Azda málokteré väčšie mesto na Slovensku má taký nejasný pôvod svojho názvu ako Trenčín. V dávnejšej minulosti sa predpokladalo, že pochádza od rímskeho Terecia. V 19. storočí sa pod vplyvom národného romantizmu jeho názov odvodzoval od slovanského Tri – tyn, čo znamenalo tri kopce, vŕšky alebo aj tri pásma opevnených priekop. Mierne úsmevne pôsobí výklad, podľa ktorého názov mesta pochádza od slova trčať. Na základe tohto predpokladu sa Trenčín kedysi vďaka nápadnej polohe hradného brala nazýval Trčín. V poslednom období sa

³¹ SLOBODA, Martin. *Trenčín : Obrázkový sprievodca*. Bratislava : MS AGENCY, 2005. ISBN 80-89159-23-0

jazykovedci prikláňajú k názoru, že názov mesta vznikol z osobného mena Trnka alebo Trenka, pridaním privlastňovacej koncovky –ín, čo malo znamenať Trnkovu alebo Trenkovu Ves.³² Aj keď toto je momentálne najaktuálnejší výklad pôvodu názvu mesta, sami jazykovedci však upozorňujú, že nemusí byť pravdivý.

Už v 14. storočí si mesto Trenčín zvolilo za svoj pečaťný symbol neutrálny cirkevný motív – baránka. Prvýkrát bol spomenutý v písomnosti 20. marca 1381. Baránok zostal v erbe Trenčína dodnes. V 19. storočí erb prešiel malými zmenami – smer a pohľad baránka, absencia hviezdičky, nie však na dlhý čas. V súčasnosti vytvára mestský erb modrý štít, na ktorom je strieborný doľava otočený, naspäť hladiaci baránok so zlatými kopýtkami, držiaci na zlatej, krížom zakončenej žrdi štvrtenu červenobielu zástavu so zástrihmi. Nad hlavou má zlatú šesťcípú hviezdu na zlatej stuhe, ktorá vychádza z jeho papuľky. Dĺžka erbu ku šírke je v pomere 8:7. Upravený trenčiansky erb bol schválený v roku 1982.

K ďalším symbolom mesta patrí mestská pečať, tvorenú mestským erbom s kruhopolisom Mesto Trenčín, mestská vlajka – štvrtené červenobiele pole, pričom v hornom rohu vlajky od žrde je umiestnené červené pole, má obdĺžnikový tvar ukončený zástrihom siahajúci do 1/3 dĺžky vlajky. Dĺžka a šírka vlajky sú v pomere 3:2 a štandarda primátora – modrý štvorec, s erbom mesta bez štítu a červenobiely lem, vychádzajúci z horného rohu štandardy od žrde.

3.2.2 Kultúrne pamiatky

Trenčiansky hrad

Najvýznamnejšou pamiatkou Trenčína a dominantnou atrakciou širokého okolia je Trenčiansky hrad. Trenčianske hradné bralo je prirodzeným zakončením úzkeho, prevažne vápencového výčnelku Strážovských vrchov. Za svojej dlhoročnej

³² HANUŠIN, J. *Poznávame Slovensko: Trenčín a okolie*. 1.vyd. Bratislava : Dajama, 2005. ISBN 80-89226-02-7.

existencie prešiel mnohými rozsiahlymi zmenami. Pozostáva z hradnej veže, ktorá stála ako prvá (1260), ku nej postupom času prirastali paláce: Barborin, Ľudovítov, Matúšov a Zápoľského. Vlastníci hradu patrili do kráľovských a šľachtických vrstiev, najznámejší z nich je „pán Váhu a Tatier“³³ Matúš Čák Trenčiansky. V roku 1321, po smrti Matúša Čáka sa hradu zmocnil Karol Róbert. Nasledovne potom Ľudovít Veľký, Žigmund Luxemburský, Štefan a Ján Zápoľský, ktorí hrad rozvíjali a zveľadľovali. V roku 1600 hrad prevzali dediční župani Illeszházyovci. Od roku 1663 bol hrad obsadený nemeckou posádkou až do roku 1782. V roku 1790 hrad zachvátil a zničil požiar.³⁴ V súčasnosti môžeme povedať, že hrad doslova vstal z ruín do novej krásy a je jednou z popredných národných kultúrnych pamiatok. Barborin palác a Delová bašta slúžia ako priestor pre príležitostné výstavy, poprípade aj svadobné obrady, v jednotlivých palácoch sú inštalované expozície starých chladných a palných zbraní, expozícia obrazov rodovej galérie Illesházióvcov, výstava zo súčasnej slovenskej heraldickej tvorby a expozícia dávnej minulosti Skalky pri Trenčíne. Ako javisko k prezentácii rôznych tanečných a folklórnych súborov, je využívaný romantický priestor pri hradnej studni.³⁵ Výstup na hradnú vežu ponúka návštevníkom impozantný zážitok z nádherného výhľadu takmer na všetky strany mesta. Zaujímavú podobu majú v letných mesiacoch nočné prehliadky hradu a v období sviatkov všetkých svätých aj strašidelné prehliadky. Spájajú sa prevažne s predstavením historickej šermiarskej skupiny Wagus a Trenčianskym hradným divadlom. Historický šerm, sokoliari či divadelne spracované povesti o hrade patria medzi atraktívne spestrenie prehliadky priestorov hradu.

V roku 2003 sa zrútila časť spojovacieho múra západného opevnenia hradu. Hrad aj uličky pod ním okamžite uzavreli. Ukázalo sa, že zrútenie hrozí aj ďalšiemu

³³ „Pán Váhu a Tatier“ - Matúš Čák Trenčiansky (* asi 1252 – † 18. marec 1321) bol uhorský šľachtic a vojvodca. Svojich čias najmocnejší muž a vládca celého terajšieho západného a stredného Slovenska. Prezývaný i pán Váhu a Tatier. *Matúš Čák Trenčiansky* [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://sk.wikipedia.org/>

³⁴ JANOTA, Ľudovít. *Slovenské hrady 1*: 1. vyd. Bratislava : Columbus, 1996. 320 s. ISBN 80-7136-049-X

³⁵ *Víta Vás Trenčiansky kraj*: Trenčín : Úrad Trenčianskeho samosprávneho kraja, 2003.

úseku hradiieb. Po následných vyšetрованиach sa zistila príčina premočenie muriva vlhkosťou. Pád muriva rozpútal na čas diskusie o bezpečnosti návštevníkov hradu počas exkurzií.

Katov dom

Zástavba na západnom úpätí hradného vrchu medzi Mierovým námestím a hradom sa neoficiálne označuje aj ako podhradie. Ide prakticky len o jednu ulicu s dvoma bočnými kratšími uličkami. Urbanizmus podhradí sa menil a súčasný stav sa viac-menej dotvoril po veľkom požiari v roku 1790. V minulosti sa toto územie nazývalo Hôrka (Monticulum), pravdepodobne vďaka vyvýšenej polohe nad mestom. Plošina v okolí farského kostola sa nazýva Mariánska hora (Marienberg) podľa Panny Márie, patrónky kostola. Komunikačnou osou podhradí je Matúšova ulica. Väčšina domov na tejto ulici nemá historickú hodnotu, v minulosti tu prevládali drevené a hlinené domy. Kamenné a murované pribudli až v 19. storočí. Najzaujímavejšou budovou renesančného meštianskeho domu v podhradí je Katov dom. Pomenovanie domu pochádza z 19. storočia, keď v ňom býval mestský dráb.³⁶ V zrekonštruovanej budove dnes možno navštíviť expozície „Právo a spravodlivosť v starom Trenčíne“ alebo „Za starého Trenčína“.

Mierové námestie

Historické jadro Trenčína nie je veľmi rozsiahle. Základ historického jadra tvorí námestie. Už na samotnom námestí, ležiacom tesne pod hradom sa nachádza množstvo kultúrnych pamiatok. V roku 1987 bolo Mierové námestie vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Práve na tomto námestí na pódiu sa každoročne konajú kultúrne podujatia, stretnutia a vystúpenia rôznych kapiel a súborov, ktoré opíšeme v ďalšej kapitole. Na námestí sa nachádza Mestská veža, ktorá kedysi slúžila ako vchod do mesta. Veža je vlastne len zvyškom mestského opevnenia, z ktorého sa zachoval len krátky úsek. Hodiny na veži sa spomínajú už v 16.

³⁶ HANUŠIN, J. *Poznávame Slovensko: Trenčín a okolie*. 1.vyd. Bratislava : Dajama, 2005. ISBN 80-89226-02-7.

storočí. Vrchol veže zdobí pozlátený veľkonočný baránok, symbol mesta. V súčasnosti v letných mesiacoch slúži mestská veža ako vyhliadka na prekrásne historické jadro mesta. Vľavo od mestskej veže sa nachádza budova radnice – mestského domu.

Kostol Narodenia Panny Márie

Ďalšou významnou pamiatkou je farský Kostol Narodenia Panny Márie, ktorý sa nachádza cestou z hradu smerom dolu, do mesta. Bol postavený v roku 1324 v gotickom slohu. Po požiari v roku 1528 kostol prebudovali v renesančnom slohu a jeho trojlodie nanovo zaklenuli. V polovici 18. storočia umiestnili v ukončení bočných lodí pohrebné kaplnky Illeszházyovcov. Posledná väčšia stavebná úprava sa realizovala na začiatku 20. storočia. Dnes sa v kostole pravidelne konajú bohoslužby. V minulom roku v kostole prebiehalo reštaurovanie interiéru, financované prostredníctvom grantového systému Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. V tesnej blízkosti farského kostola, oproti hlavnému vchodu sa nachádza gotický karner sv. Michala, pôvodne kaplnka s kostnicou v suteréne. Vedľa karnera sa nachádza posledný ucelený pozostatok mestského opevnenia s malým otvorom, ktorý vedie do lesoparku Brezina.

Farské schody

Od kostola, smerom na námestie sa tiahnu farské kryté schody, ktoré sa používajú aj ako jedna z možných ciest na hrad. Schody boli postavené v roku 1568 a slúžili na účely rýchlej obrany hradieb. Schodisko tvorí 119 schodov prekonávajúcich výškový rozdiel asi 25 metrov. Schody i strecha viackrát vyhoreli a prešli prestavbou. Dnes sa však často stávajú obeťou chuligánstva skupiniek, ktoré ho úmyselne poškodzujú nápismi na stenách a odpadkami. Preto bývajú schody na noc uzamykané.

Kostol sv. Františka Xaverského

Skvostom Mierového námestia je pôvodne jezuitský, neskôr piaristický Kostol sv. Františka Xaverského, vybudovaný v rokoch 1653 – 1657 v ranobarokovom štýle. Požiar v roku 1708 neobišiel ani kostol, ktorý zostal po ňom podstatne poškodený. Počas obnovovacích prác nadobudol interiér kostola terajší barokový charakter, ktorý predstavuje jedinečné zladenie architektúry, maliarstva, sochárstva a umeleckej štukovej výzdoby. V kostole sa nachádzajú maľby maliara a architekta Krištofa Tauscha, viažuce sa k legende o sv. Františkovi Xaverskom. Nástropná maľba patrí medzi najvýznamnejšie iluzívne diela vrcholného baroka na Slovensku.

K objektu Kostola sv. Františka Xaverského prilieha trojposchodová baroková budova kláštora piaristov, ktorí nahradili zrušený rád jezuitov.

Socha Najsvätejšej Trojice – Morový stĺp

Socha sa nachádza oproti pasáži Zlatá Fatima, poznáme ju skôr pod názvom morový stĺp. Ide o barokový stĺp na trojhrannom podstavci obohnanom zábradlím, na vrchole ktorého sa nachádza Svätá Trojica spodobnená Otcom a Synom v náručí. Nad nimi sa v podobe holubice vznáša Duch svätý. Stĺp dal v roku 1712 postaviť gróf Mikuláš Illesházy na pamiatku ukončenia morovej epidémie, ktorej padli za obeť stovky ľudí v meste i jeho okolí. Autor stĺpa nie je známy.

Medzi ďalšie pamätihodnosti Trenčína patrí socha Jána Nepomuckého pri farských schodoch, Župný dom, ktorý je dnes sídlom Trenčianskeho múzea. Vo výstavných sieňach na prízemí múzea sa pravidelne organizujú výstavy z vlastných zbierok múzea. Ozdobou námestia SNP a podľa miestnych obyvateľov najkrajšou historickou stavbou v meste, je hotel Tatra. Hotel Tatra patrí medzi historické hotely a momentálne v ňom prebieha rekonštrukcia a dostavba.

Pozoruhodná je aj nápadná budova židovskej synagógy na námestí L. Štúra, či kostol školských sestier Notre Dame z roku 1909, ktorý je známy skráteným menom U sestričiek.³⁷

3.2.3 Kultúrne zariadenia

Dôležitou súčasťou kultúrno-správnych predpokladov rozvoja cestovného ruchu sú kultúrno - spoločenské zariadenia, medzi ktoré patria napríklad múzeá, divadlá, galérie, knižnice, kiná, zábavné parky, výstavné či spoločenské priestory. Na Mierovom námestí v priestoroch Župného domu sa nachádza Trenčianske múzeum. Spravuje významné kultúrno-historické artefakty, ktoré vystavuje vo svojich stálych expozíciách v budove múzea, ale i na hrade, ktorého je tiež správcou. V historickej časti expozície sa konajú aj vystúpenia významných komorných hudobných telies a sólistov. Ďalej je mozaika kultúrnych zariadení tvorená Mestskou galériou, Múzeom antiky Vojtecha Zamarovského – rodáka z Trenčína, Galériou M.A. Bazovského, ktorá poskytuje jedinečnú zbierku slovenského výtvarného umenia 20. storočia a stálu expozíciu diel M. A. Bazovského., Múzeom kolies, Verejnou knižnicou M. Rešetku a kultúrnymi strediskami po celom Trenčíne. Taktiež kiná patria medzi kultúrno – spoločenské zariadenia. Ich kapacitné možnosti sa využívajú popri iných aktivitách aj pri spoluorganizácii Medzinárodného filmového festivalu Art film v Trenčianskych Tepliciach. V Trenčíne sa žiaľ nenachádza žiadne divadlo ani divadelná scéna. Mnohé významné kultúrne zariadenia v meste plnia úlohu výstavných siení napr. Synagóga na Štúrovom námestí, Výstavná sieň využívaná najmä mladými umelcami, so sídlom na Mierovom námestí, Galéria naivného umenia s výstavami fotografií a naivného umenia, na Mierovom námestí. Pri rôznych spoločenských

Spracované podľa:

³⁷ HANUŠIN, J. *Poznávame Slovensko: Trenčín a okolie*. 1.vyd. Bratislava : Dajama, 2005. s. 5-6. ISBN 80-89226-02-7.

príležitostiach, ale i pri divadelných hrách, filmových festivaloch či koncertoch pre mladých sú využívané priestory Kultúrneho a metodického centra ozbrojených síl SR – Posádkový dom (ODA), Kino Metro, Klub Lúč či Piano Klub.³⁸

Výstavisko EXPO Center

Trenčín je známy aj rôznymi výstavami, ktoré sa konajú na Výstavisku EXPO Center. To sa dnes radí ako tretí najväčší výstavnícky subjekt na Slovensku. Celková rozloha areálu je 35 000 m², z čoho tvorí celkovú výstavnú plochu 17 000 m² a voľná výstavná plocha predstavuje 7 000 m². V areáli je k dispozícii strážené parkovisko, ako aj stravovacie služby. Medzi najvýznamnejšie výstavy patrí Trenčín - mesto módy, Záhradkár, Včelár, ELO SYS, Medipharm, Vinum Laugaricio, Beauty, atď.³⁹ Aj návšteva výstavy tvorí možnosť kultúrnej realizácie v meste Trenčín.

3.3 Cestovný ruch v Trenčíne

Mesto Trenčín má široké možnosti pre rozvoj cestovného ruchu na svojom území. Významným faktorom je jeho výhodné geografické umiestnenie v rámci Slovenska, uprostred hospodársky silne rozvinutého územia Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina, ako aj strategická poloha v dopravnom prepojení východ–západ a sever–juh.. K rozvoju cestovného ruchu prispievajú priaznivé prírodné podmienky – vhodná členitosť terénu, mierne teplé klimatické podmienky, zachovalosť a rozmanitosť prírodného potenciálu s možnosťou celoročného využitia. Región je charakteristický diverzitou vidieckej krajiny, zachovalým jedinečným ľudovým umením, zvykmi a folklórom, čo vytvára priaznivé predpoklady pre rozvoj

³⁸ *Víta Vás Trenčiansky kraj*: Trenčín : Úrad Trenčianskeho samosprávneho kraja, 2003.

³⁹ *Expo center, Trenčín*. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.expocenter.sk/>.

vidieckeho turizmu a agroturistiky.⁴⁰ V menšej miere je tu realizovaná aj cykloturistika či pešia turistika. V trenčianskom kraji je však výrazný aj kúpeľno-liečebný cestovný ruch, najmä v susedných Trenčianskych Tepliciach, ktoré mu súčasne zaručujú stálu klientelu svojich hostí. Pri dlhšom regeneračnom pobyte si túži návštevník spestriť svoj pobyt výletmi a poznávaním okolia. Najatraktívnejšie mesto v tejto oblasti je práve Trenčín, ktorý vďaka kúpeľným hosťom dosahuje väčšiu návštevnosť. Ako sme už vyššie opísali najväčšie pamiatky mesta Trenčín, je zjavné, že dominantou mesta je Trenčiansky hrad spolu s historickým jadrom. Teda z hľadiska cestovného ruchu tu prevláda kultúrno-poznávacia forma cestovného ruchu. V rámci kraja má Trenčín výhodu v tom, že je takmer jediné historicky významnejšie mesto v tomto okolí. Trenčín ako historické mesto má teda potenciál prilákať každoročne množstvo turistov. Aj veľkosť mesta je dostačujúca na to, aby tu bola vybudovaná potrebná infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu. Keďže nároky návštevníkov na ponuku produktov a služieb rastú, podstatné je vytvoriť zo spomínaného potenciálu „niečo viac“, teda ponúknuť návštevníkovi nielen pekný pohľad ale i zážitok. Trenčín má však vo svojej ponuke ešte stále málo atraktivít, ktoré by mohli konkurovať známym turistickým zaujímavostiam ostatných miest na Slovensku. Akoby záchranné koleso „hádžu“ kultúrne podujatia v meste, ktoré sa konajú na vysokej úrovni a pravidelne prilákajú do mesta množstvo návštevníkov. V časoch kedy sa podujatia konajú, sa účastníci podujatí a festivalov v meste ubytujú, využívajú stravovacie kapacity a navštívia aj kultúrno-historické pamiatky mesta. Slabinou kultúrnych podujatí je, že patria prevažne medzi jednorazové akcie a mimo nich je cestovný ruch v Trenčíne založený skôr len na prirodzenom základe.

Z vychádzajúcich definícií o kultúrnych podujatiach z predchádzajúcej kapitoly a na základe poznatkov o cestovnom ruchu v meste je možné mesto Trenčín označiť ako typický príklad miesta, v ktorom sa organizuje *event tourism*.

⁴⁰ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja. Spracoval: Úrad Trenčianskeho samosprávneho kraja, Júl 2003.

4. KULTÚRNE PODUJATIA V TRENČÍNE

Ako sme spomenuli v predchádzajúcej kapitole, mestu Trenčín v návštevnosti výrazne pomáha organizácia podujatí. Kultúrne podujatia prilákajú návštevníkov a pre mesto majú ekonomický prospech.

Táto kapitola sa venuje rozboru a analýze kultúrnych podujatí, ktoré sa uskutočnili v roku 2011 v Trenčíne, alebo jeho blízkom okolí. Program kultúrnych podujatí bol v tomto roku v meste naozaj bohatý. I keď ekonomická situácia Trenčína nie je lichotivá, mesto sa snažilo zorganizovať všetky tradičné každoročné podujatia. Na svoje si prišli nielen milovníci vážnej hudby, filmu, tradičného folklóru, či historických predstavení, ale i vyznávači letnej pohody a dobrej zábavy. Podujatia spojené s kultúrou patria medzi tradičné podujatia, ktoré determinujú nielen počet návštevníkov destinácie cestovného ruchu ale ovplyvňujú i miestne obyvateľstvo. Medzi kultúrne podujatia môžeme zaradiť festivaly a prehliadky, kultúrne akcie pre mladých (letné hudobné festivaly), vonkajšie predstavenia jednotlivé výnimočné koncertné a divadelné predstavenia, muzikály, podujatia v múzeách, hradoch, zámkoch a iné podujatia.⁴¹

4.1 Art Film Fest

Medzi tradičné kultúrne podujatia patria festivaly a prehliadky a to ako filmové, tak aj hudobné či divadelné. Filmové festivaly sú tzv. stálicou medzi kultúrnymi podujatiami, keďže prítomnosť filmových hviezd a významných hostí priťahuje i pozornosť médií. K najznámejším filmovým festivalom v trenčianskom kraji ale i po celom Slovensku patrí určite Art Film Fest, ktorý čoraz viac zvyšuje

⁴¹ KOTÍKOVÁ, H., SWARTZHOFFOVÁ, E. *Nové trendy v pořádání akcí a událostí (events) v cestovním ruchu*. 1.vyd. Praha : Ministrestvo pro místní rozvoj ČR, 2008. ISBN 978-80-87147-05-4.

svoj kredit i v zahraničí. Každoročne predstavuje filmy, ktoré momentálne bodujú vo svete a na prestížnych filmových festivaloch, ponúka priestor milovníkom kvalitných filmov, hosťuje osobnosti strieborného plátna aj profesionálov spoza kamier či zviditeľňuje slovenskú kinematografiu. Od 17. do 25. júna 2011 sa Medzinárodný filmový festival Art Film Fest v Trenčianskych Tepliciach a Trenčíne konal už po 19- krát. Tento rok navštívilo podujatie najviac divákov v histórii. Na premietania a sprievodné podujatia festivalu prišlo celkovo 43 890 návštevníkov. Do festivalových kín prináša Art Film Fest snímky z prestížnych filmových prehliadok. Divákovi tak ponúka filmy, ktoré sa do bežnej slovenskej kinodistribúcie nedostávajú, ale kvalitou upútavajú celý svet. Art Film Fest chce totiž prostredníctvom snímok z celého sveta reagovať na aktuálny stav a najvýznamnejšie trendy svetovej kinematografie. Okrem kvalitných filmov potešil návštevníkov už počas prvého víkendu aj významnými hosťami.

Cieľom Art Filmu je stať sa najvýznamnejšou a divácky najnavštevovanejšia prehliadkou u nás. Ponúka priestor pre prezentáciu diel najnovšej svetovej kinematografie, ale aj významných titulov filmovej histórie a v neposlednom rade taktiež bilančne rozsiahlu prehliadku snímok slovenského audiovizuálneho umenia. Dominantou festivalu je Medzinárodná súťaž hraných filmov. Môžu sa jej zúčastniť tvorcovia, ktorí v profesionálnych podmienkach vytvorili svoj prvý, druhý alebo tretí celovečerný hraný film. Hodnotenie filmov má v rukách porota zložená z medzinárodných odborníkov. Najlepší celovečerný hraný film v hlavnej súťažnej kategórii si odnesie prestížnu cenu Modrý anjel. V sekcii sa každoročne premietajú snímky z celej Európy, Ameriky, aj Ázie. Mnoho tvorcov sa osobne Art Film Festu zúčastňuje, aby mohli s divákmi komunikovať nielen prostredníctvom svojho filmového diela, ale aj osobne pred plátnom. Okrem filmových projekcií Art Film Fest každoročne chystá pre svojich návštevníkov aj možnosť zúčastniť sa filmových seminárov a prednášok, zažiť živé hudobné vystúpenia či navštíviť výstavy. Festival je doplnený tlačovými konferenciami, spoločenskými podujatiami, kde sa stretávajú odborníci, novinári, producenti, distribútori, aj ľudia z iných oblastí audiovizuálneho priemyslu. Výzvou pre

organizátorov je dostať slovenských divákov späť do kín a vychovať novú generáciu filmových obdivovateľov.⁴²

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

Mesto Trenčín tvorí súčasť Art Film Festu už deviaty rok. Úvodné slávnostné otvorenie festivalu, filmové premietanie na viacerých miestach, množstvo sprievodných podujatí, to všetko sa konalo pod Trenčianskym hradom. I keď prínos Art Film Festu pre Trenčiansky kraj v rámci cestovného ruchu je obrovský, do budúcnosti peknou víziou zostáva využiť potenciál pre cestovný ruch priamo v meste a dostať i Trenčín na mapu filmového sveta, čo by znamenalo zlepšenie imidžu, atraktivity a v neposlednom rade návštevnosti mesta.

4.2 Bažant Pohoda

Festival Pohoda vznikol v roku 1997 ako jednodňové podujatie a postupne sa vypracoval na najnavštevovanejšie multikultúrne open-air podujatie na Slovensku.

Prvý ročník sa pod názvom Kráľovská pohoda uskutočnil na futbalovom štadióne na Sihoti ako súčasť osláv 585. výročia udelenia Trenčínu štatút slobodného kráľovského mesta. Druhý ročník sa už konal v areáli Pod sokolicami, okrem futbalového štadióna bola využitá aj sála Meriny. Súčasťou festivalu sa stala aj tanečná scéna. V areáli Pod sokolicami sa festival konal až do roku 2003, scény sa rozrástli aj do priestorov trenčianskeho výstaviska.

V roku 2000 sa stal generálnym partnerom festivalu pivovar Topvar, od roku 2002 je generálnym partnerom festivalu pivovar Zlatý Bažant a festival nesie meno Bažant Pohoda. Od roku 2004 sa koná festival na trenčianskom letisku,

⁴² *Art Film Fest, Trenčianske Teplice*. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.artfilmfest.sk>.

návštevníci môžu sledovať program na dvoch open-air pódiami, otvorenej aréne a viacerých krytých arénach určených pre tanečnú scénu, ale aj tanečné workshopy, divadlo, literatúru či diskusie, pre rodiny s deťmi je k dispozícii detský park. Priamo v areáli sú dve stanové mestečky i dostatočný priestor na parkovanie.

Hlavný program festivalu tvorí hudba rôznych žánrov, vystúpili kapely reprezentujúce rock, punk, folk, rockabilly, world music, reggae, ska, pop, jazz, rave, rôzne žánre tanečnej hudby, folklór, ale aj klasická hudba.

Nechýbajú divadelné predstavenia, balet i súčasný moderný tanec, film, prezentácia literatúry, dizajnu aj výtvarného umenia, diskusie na rôzne spoločenské témy, neziskové organizácie.⁴³

Bažant Pohoda 2011 sa uskutočnila v dňoch 7. – 9. 7. 2011. Najväčší slovenský festival hostil tri dni na trenčianskom letisku tridsaťtisíc návštevníkov.

Pohoda týmto ročníkom oslávila už pätnáste narodeniny. „Nápady, ako urobiť festival každý rok kvalitnejší, hľadáme po festivaloch v Európe a potom sa to snažíme priniesť do Trenčína,“ prezradil hovorca festivalu Mário Gešvantner. Ako ďalej uviedol, tento rok sa snažili organizátori urobiť festival nielen lepší ale i krajší. Pohoda po prvý raz spolupracovala so slovenskou národnou galériou, ktorá trenčianskemu festivalu poskytla diela významných umelcov.⁴⁴ Je viditeľné, že organizátori sa snažia každoročne zvyšovať kvalitu letného festivalu, obohacovaním programu o nové zaujímavé prvky.

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

Do budúcnosti plánujú organizátori „vtiahnuť“ Pohodu aj priamo do centra Trenčína. Centrum mesta by sa tak mohlo stať súčasťou festivalu. Nápad sa pozdáva aj primátorovi mesta, ktorý prisľúbil pomoc. Dodal, že projekt by chceli zrealizovať už počas budúceho ročníka Pohody a mesto je pripravené vyjsť

⁴³ *Bažant Pohoda, Trenčín*. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.pohodafestival.sk/>.

⁴⁴ ZORNOVÁ, L. *Trenčianske noviny*, 2011, ročník 52, číslo 27, s. 7-8. ISSN 0139-5068.

organizátorom v ústrety buď prostredníctvom dotácie, alebo poskytnutím priestorov či participácie na koncertoch. Okrem sily marketingu má podľa primátora mesta Trenčín festival Pohoda i ekonomický prínos pre podnikateľské subjekty v meste, ktorého výsledkom je počas jeho konania viac ako 95-percentná obsadenosť všetkých hotelov a penziónov v meste.⁴⁵

4.3 Trenčianske hradné a historické slávnosti

Trenčianske hradné a historické slávnosti patria medzi tradičné mestské podujatia. Centrum Trenčína pravidelne ožíva počas letných prázdnin starovekou históriou vystúpeniami rytierskych súbojov na koňoch, dobovým jarmokom, sokoliarimi, žonglérmi, šermiarmi či tancom brušných tanečníc. Medzi obyvateľmi mesta sú veľmi obľúbené a každoročne sa na nich zúčastňujú návštevníci nielen z celého Slovenska ale i turisti spoza rieky Moravy.⁴⁶ Podujatie organizuje mesto Trenčín spolu so známou trenčianskou skupinou historického šermu Wagus. Posledný ročník Historických slávností sa konal od 25.7.2011 do 29.7.2011 na Mierovom námestí a ďalšie dva dni pokračoval už osemnástymi Hradnými slávnosťami. Počas týždňa denne na námestí vystúpilo približne 50 účinkujúcich. Okrem členov Wagusu sa na pódiu striedali vystúpenia orientálnych tanečníc, sokoliarov, divadlo Normálka a ďalšie historické skupiny zo Slovenska i Českej republiky. I keď počas celých slávností nad Trenčínom doslova „visel“ dážď, zaplnené námestie bolo dôkazom úspešného „historického“ týždňa slávností. Cez víkend podujatie pokračovalo ďalšími vystúpeniami na Trenčianskom hrade.

⁴⁵ *Rybníček: Pohodu pritiahneme do mesta.* [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.pluska.sk/soubiznis>.

⁴⁶ Podujatia v Trenčíne, Trenčianske historické a hradné slávnosti 2011. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.visittrencin.sk>.

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

Ako uviedla správkynia hradu Monika Schwandtnerová, v tomto roku navštívilo Trenčiansky hrad počas hlavnej sezóny takmer 65 000 ľudí. Je nutné podotknúť, že najviac návštev turistov zaznamenal Trenčiansky hrad počas tradičných Trenčianskych hradných slávností a NáHradného festivalu. Veľkej obľube sa tešili najmä nočné prehliadky hradu, Deň detí na Trenčianskom hrade, i rozprávkové prehliadky pre najmenších s názvom „Kráska a zviera“.⁴⁷

4.4 NáHradný festival

V rovnakom čase ako Art Film Fest, len o pár metrov „vyššie“, konkrétne na Trenčianskom hrade sa konal hudobno-divadelný festival s názvom NáHradný festival. Jeho dômyselný názov však vyjadruje iba to, že sa koná na hrade. NáHradný festival je šiestym voľným pokračovaním letných hudobných večerov, ktoré sa pominulé roky uskutočňovali na hrade. Pomerne mladý dvojdnový festival na Trenčianskom hrade pripravilo Trenčianske múzeum v spolupráci s Divadlom Normálka z Trenčína, SHŠ Wagus a Virtuálnym divadlom Trenčín. Podujatie odštartovalo Divadlo Normálka so svojím vystúpením Zvlnený studený front. Druhý a záverečný deň festivalu sa začal v Delovej bašte. Keďže počasie tohtoročnému otvorenému festivalu veľmi neprialo aj ostatné predstavenia sa konali v Delovej bašte. Na pódiu sa v sobotu vystriedali Divadlo Normálka + MiMo, pôvabné hudobné Trio Impression z Bratislavy, Celkom Malé Divadlo zo Žemberoviec, jazzmani Erbets Quartet z Trenčína, skvelí skupina Slovak Tango z Banskej Bystrice a zakončilo ho úžasné predstavenie Túlavého divadla Bratislava Rómeo, Júlia a vírus.⁴⁸

⁴⁷ MIŠOVIČOVÁ, E. *Trenčianske noviny*, 2011, ročník 52, číslo 30, strana 8. ISSN 0139-5068.

⁴⁸ *Podujatia v Trenčíne, NáHradný festival 2011*. [online]. [cit.2012-02-22]. Dostupné na WWW: <http://www.visittrencin.sk>.

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

I keď účasť divákov na minuloročnom ročníku Náhradného festivalu bola slabšia, najmä preto, že sa pod ňu podpísalo nepriaznivé počasie, ale aj Art Film Fest, ktorý prebiehal súčasne dolu v meste, i tak sa dá povedať, že práve v týchto dňoch sa teraz i po minulé roky zúčastnilo prehliadky Trenčianskeho hradu a Trenčianskeho múzea oveľa viac návštevníkov ako zvyčajne. Festivaly konajúce sa v historických priestoroch ako napríklad na hrade či zámku majú pre návštevníka nielen kultúrnu hodnotu, ale dokážu vytvoriť aj neopakovateľnú atmosféru dýchajúcu históriou. Tak ako Náhradný festival na Trenčianskom hrade.

4.5 Trenčiansky jazzový festival - Jazz pod Hradom

Trenčiansky jazzový festival je jedinečné hudobné podujatie európskeho formátu. Svojim rozsahom druhé najväčšie podujatie tohto žánru na Slovensku. Mimoriadny záujem publika i interpretov potvrdzuje opodstatnenosť jeho existencie. Termín jeho konania je dôležitým bodom v kalendári kultúrnych podujatí mesta Trenčín a vyhľadávaným miestom stretnutia jazzových interpretov. Vysoká odborná úroveň publika vyvoláva kreatívny dialóg medzi účinkujúcimi a poslucháčmi, čo je spolu s profesionálnou úrovňou organizácie festivalu presvedčivým dôvodom účasti špičky jazzovej tvorby vôbec. Dominujúcou myšlienkou festivalu "Jazz pod hradom" bola a ostáva európska kultúrna spolupatričnosť. Na Považí sa jazzu vďaka vášnivému záujmu širokého davu už dlhé roky darí. V Trenčíne a jeho okolí je veľa priaznivcov tohto náročného hudobného žánru. V meste dokonca pôsobí niekoľko aktívnych jazzových muzikantov vo viacerých jazzových formáciách. Na jeseň roku 1994 sa zablýskalo po prvý raz. Miestni entuziasti vypočuli volanie verejnosti po zorganizovaní

jazzovej udalosti, ktorá by prekročila hranice mesta. Jazzmeni okolo skupiny Aurélis Q využili svoje kontakty a svetlo sveta uzrel jazzový večer so zahraničnou účasťou. Hviezdou večera bol Andrej Šeban. A tak sa začala písať história festivalu Jazz pod hradom. Pre druhý ročník sa overilo – “viac hláv – viac kontaktov” a preto vznikla veľmi aktívna fúzia jazzových odborníkov z agentúry AMPLUS agency s agentúrou KVART a Mestským kultúrnym strediskom. Pričinením bývalého primátora mesta Trenčín Ing. Jozefa Žišku dostalo mesto Trenčín významné kultúrne podujatie. Potešil aj záujem zo strany Slovenskej jazzovej spoločnosti. Preto nebolo náhodou, že II. ročník Trenčianskeho jazzového festivalu otváral práve prezident SJS Peter Lipa. Festival bol dvojdnový a vstúpil rozhodným krokom do európskeho festivalového diania.⁴⁹

23.9. – 24.9. 2011 sa uskutočnil už XVIII. ročník tohto festivalu. Tento rok znel Jazz pod hradom v znamení dvadsaťročného jubilea založenia trenčianskej formácie Aurélius Q. Výročie prišli osláviť znamenití hostia a čo je najdôležitejšie, hudobníkov si prišli vypočuť džezoví labužníci a celej oslave pripravili nádhernú kulisu. Spontánne prostredie provokovalo výborné výkony všetkých účinkujúcich. XVIII. Na organizovaní festivalu sa podieľajú Trenčianska jazzová spoločnosť v spolupráci s mestom Trenčín za podpory Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

Na Slovensku patrí festival Jazz pod hradom, k podujatiam veľmi charakteristického žánru a jedinečnosti. I preto neváha každoročne do Trenčína pricestovať množstvo odborníkov na jazz ale i fanúšikov hudby. Trenčianska jazzová spoločnosť organizuje kultúrno - spoločenské podujatia na vysokej profesionálnej úrovni. Aj pri organizovaní jazzového festivalu sa obsahová náplň realizuje nielen v podpore šírenia príťažlivého hudobného žánru, ale

⁴⁹ *Jazzfestival, O festivale. Trenčín.* [online]. [cit.2012-02-22]. Dostupné na WWW: <http://www.jazzfestival.sk>.

Trenčianska jazzová spoločnosť. [online]. [cit.2012-02-22]. Dostupné na WWW: <http://www.tjs.ideaweb.sk>.

prinajmenšom v tej istej miere sa v nej nachádza kultúrno - spoločenský aspekt, presahujúci rámec Slovenska. Jazz pod hradom v Trenčíne sa prezentuje ako jedinečné podujatie svojho druhu, reprezentujúce mesto a región v tom najlepšom zmysle slova. Veľkým prínosom do budúcnosti by bola realizácia plánu spojiť Trenčiansky Jazz pod hradom s Novomestským Open Jazz Fest a Piešťanským jazzovým festivalom a vytvoriť silný projekt reprezentujúci jazz na celom Považí.

4.6 Trenčianske folklórne slávnosti

Folklórne slávnosti posúvajú ľudové tradície, piesne a hudbu z generácie na generáciu. Trenčianske folklórne slávnosti patria k najstarším tradičným folklórnym podujatiam v meste. Uskutočňuje sa v máji na pódiu na Mierovom námestí. Podujatie trvá jeden deň a program býva naozaj bohatý. Okrem folklórnych vystúpení býva pre návštevníkov pripravený aj bohatý sprievodný program. Už XXXI. ročník Trenčianskych folklórnych slávností sa konal dňa 11. mája 2011. Dopoludnia zaplňali program detské folklórne súbory Kornička, Radosť Trenčín, Nezábudky Drietoma, Štvorlístok Trenčianska Turná a Handrláček z Kunovic. Popoludní zahájili výstavu Majstri košíkari v mestskej veži. V popoludňajších hodinách sa na pódiu predstavili súbory Brezová z Brezovej pod Bradlom, Vršatec z Dubnice nad Váhom, Vtáčnik z Prievidze a večer trenčianskym súborom Nadšenci, Družba, Seniroklub Družba, Trenčan a Véna. Súčasťou podujatia bola aj krajská súťažná prehliadka choreografií folklórnych súborov a regionálna prehliadka folklórnych skupín.⁵⁰ Podujatie zorganizovalo Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja.

⁵⁰ *Trenčianske osvetové stredisko, Trenčín*. [online]. [cit.2012-02-15]. Dostupné na WWW:<http://www.tnos.sk/aktuality/podujatia/trencianske-folklorne-slavnosti-2011.html>

4.7 Pri Trenčianskej bráne

Ďalším zaujímavým podujatím, ktoré možno označiť za tradičné je mestský festival Pri trenčianskej bráne. Koná sa každoročne približne v septembri, kedy námestie oživa ľudovými remeslami a kultúrnym programom. Na tradičnom jarmoku okrem remeselníckych výrobkov nechýba burčiak, víno či grilované špeciality. V minulom roku sa pod Trenčianskym hradom v dňoch 17.9.2011 a 18.9.2011 uskutočnil už 25. ročník festivalu. Program bol pestrý, začal sa vystúpením detského folklórneho súboru Radosť a folklórneho súboru Nezábudky. V sobotu návštevníkov zabávali divadelné predstavenia, tanečné skupiny, detské folklórne súbory z Trenčína i okolia. V sprievodnom programe nechýbali tvorivé dielne pre deti, maľovanie na tvár či vozenie na koňoch.

4.8 Čaro Vianoc pod hradom

Počas Vianoc sviatočnú atmosféru pod Matúšovým hradom každoročne umocňuje podujatie Čaro Vianoc pod Hradom. Počas vianočného obdobia mesto pripravuje program v podobe koncertov, výstav, folklórnych predstavení, živého Betlehema či neodmysliteľných vianočných trhov, kde návštevníci historického Mierového námestia nájdu predajcov, remeselníkov a obľúbené varené víno, punč či medovinu. Minulý rok sa program začal už 5. decembra príchodom Mikuláša. Počas predvianočných dní sa na námestí uskutočnil detský jarmok s predajom vianočných výrobkov od detí z trenčianskych škôl. Na Zlatú nedeľu sa počas Vianočného jarmoku konal lampiónový sprievod a predstavenie živého Betlehema, ktorého vystúpenia sa konali až do Vianoc. December na námestí

zavřila silvestrovská diskotéka.. Podujatie pripravilo mesto Trenčín v spolupráci so šermiarskou historickou skupinou Wagus.⁵¹

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

Podujatia miestneho charakteru navštíví každoročne množstvo návštevníkov z radov domáceho obyvateľstva ale i blízkeho okolia. V obľube ich majú takmer všetky vekové kategórie.

Folklórne slávnosti, tradičný jarmok a vianočné trhy patria k neodmysliteľným podujatiam v Trenčíne. Plnia najmä sociálnu funkciu a pridávajú zábavnú hodnotu.

4.9 Medzinárodné výtvarno – literárne sympóziu ORA ET ARS Skalka 2011

Na mieste, kde v 11. storočí žili sv. Svorad a Beňadik a v 13. storočí vzniklo benediktínske opátstvo sa organizuje sympóziu, ktoré má za cieľ cez fenomén umenia spropagovať najstaršie pútnické miesto na Slovensku a odkaz svätcov zo Skalky sv. Andreja – Svorada a sv. Beňadika aktuálny i pre ľudí 21. storočia

Prvý ročník sympózia sa konal v roku 2008. Od júna 2008 sa každoročne umelci – výtvarníci, umeleckí rezbári, sochári, literáti stretávajú v mesiaci jún na dvojtýždňovom sústreďení na Skalke, kde rozjímajú o živote, Bohu, viere a umení. Ich diela sú následne v mesiaci júl, na sviatok Sv. Benedikta prezentované verejnosti za spoluúčasti autorov, organizátorov a návštevníkov tohto charizmatického miesta.

V sobotu 16. júla 2011, deň pred veľkou kresťanskou púťou na Skalke sa konal už 4. ročník sympózia ORA ET ARS – Skalka 2011. Zúčastnilo sa ho niekoľko významných výtvarníkov a literátov zo Slovenska ale i zahraničia. Koordinátorom

⁵¹ *Podujatia v Trenčíne, Čaro Vianoc pod Hradom 2011.* [online]. [cit.2012-02-15]. Dostupné na WWW: <http://www.visittrencin.sk>.

výtvarnej sekcie je výtvarník Jozef Vydrnák.. Počasie júlovému popoludniu prialo. Na sympóziu sa zišlo mnoho významných ľudí, predstaviteľov mesta Trenčín a celého regiónu, umelcov, novinárov a taktiež zopár obyvateľov Skalky nad Váhom, ktorí si už tradične túto významnú udalosť nenechajú ujsť. V programe vystúpil spevácky zbor z Trenčína.. Po skončení programu si všetci prítomní prezreli diela, nádherné obrazy, sošky z dreva, kameniny, básne, ktoré boli na tomto mieste vytvorené. Toto všetko, spolu s éterickým miestom vytváralo neopakovateľnú atmosféru.⁵²

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

ORA ET ARS je dlhodobý projekt. Jeho cieľom je oživiť nenápadný kultúrny klenot – Skalku pri Trenčíne a jej kultúrne, historické a duchovné odkazy. Hlavným prínosom pre cestovný ruch v regióne je návšteva týchto historických a duchovných pamiatok. Popri prezeraní výtvarných a umeleckých diel si návštevníci môžu prezrieť i priestory Kláštora Veľká Skalka i kostola sv. Benedikta. Na kalvárii oproti kláštora sa konajú júlové púte, ktorých sa každoročne zúčastňujú veriaci z celého Slovenska.

4.10 Splanekor a festival dračích lodí

Splanekor, ako sa nazýva už tradičná akcia na Váhu sa v roku 2011 konala už po 30-ty krát. Už celé desaťročia ho organizujú nadšenci združení v občianskom združení ATYP, za pomoci Trenčianskeho samosprávneho kraja a Mesta Trenčín. Atmosféru dotvárajú priaznivci dobrej zábavy. Počas svojej histórie sa splavovanie rieky Váh na netradičných koráboch vyprofilovalo do akcie, ktorú neohrozí ani nepriaznivé počasie. Podujatie sa uskutočňuje medzi prírodným a umelým ramenom Váhu na Ostrove v Trenčíne. Účinkujúci sa môžu

⁵² *Obec Skalka nad Váham, Ora et ars 2011.* [online]. [cit.2012-02-15].
Dostupné na WWW: <http://www.skalkanadvahom.sk>.

prihlásiť do súťaže, so svojou vlastnoručne postavenou loďou, prakticky z čohokoľvek. Víťazom súťaže sa stáva posádka, ktorá predstaví divákovi najatraktívnejšie, najhumornejšie, najkrajšie, najprecíznejšie plavidlo vrátane kostýmov a masiek posádky, pričom nesmie chýbať dobrá nálada. V minulom roku sa Splanekor uskutočnil 2.7.2011. Účasť na akcii bola slabšia, opäť sa pod ňu podpísalo zamračené počasie. Pre návštevníkov bol však prichystaný bohatý sprievodný program. Nielen najmenších tešila jazda na koňoch, adrenalínové nafukovacie steny, hradná pevnosť, vozenie sa na motorkách či vznášanie sa na teplovzdušnom balóne. Rovnako zaujímavé boli ukážky policajnej techniky a policajný zásah. Na pódiu sa predstavili viaceré tanečné zoskupenia a popoludní sa tradične uskutočnila súťaž v plavbe Dračích lodí o Slovenský pohár súbežne s Európskou ligou silných mužov o Meč Matúša Trenčianskeho. Vo večerných hodinách sa na pódiu predstavila skupina Queen Revival a retro disco show.⁵³

Prínos pre cestovný ruch v Trenčíne

V čase konania zábavného podujatia Splanekor, závodu Dračích lodí a zároveň súťaže o Meč Matúša Čáka, ktorý získa najsilnejší muž pod Trenčianskym hradom sa zhromažďuje na Ostrove v Trenčíne pravidelne množstvo priaznivcov. V 80. rokoch dokázalo toto podujatie prilákať k brehom najdlhšej slovenskej rieky vyše 10 000 divákov. V roku 1997 po obnovení podujatia to bolo približne 5000 divákov. V minulom roku sa podujatia zúčastnilo i pre nepriaznivé upršané počasie len približne 1000 priaznivcov. Objavili sa aj špekulácie, že podujatie sa v budúcom roku kvôli nedostatku finančných prostriedkov neuskutoční, tie sa však nakoniec nepotvrdili. Prísť o jedno z mála podujatí konajúce sa v krásnom prírodnom prostredí priamo na rieke Váh by bola veľká škoda.

⁵³ *Splanekor, informácie, Trenčín*. [online]. [cit.2012-02-15]. Dostupné na WWW: <http://splanekor.sk>

4.11 Sám na javisku

Medzinárodný divadelný festival jedného herca Sám na Javisku poskytuje priestor na prezentáciu domácich a zahraničných divadelných produkcií. Festival za 13 rokov svojej existencie už dokázal svoju životaschopnosť. Vo svojej dramaturgii sa po dlhé roky snažil nájsť a prezentovať odlišné typy predstavení od klasických monodram, cez pantomímu, bábkové a alternatívne divadlo až po v súčasnosti populárne one - man show. Cieľmi festivalu sú predstaviť širokej verejnosti to najlepšie z divadiel jedného herca, zapojiť festival do širšej siete akreditovaných podujatí podobného charakteru doma a v zahraničí, budovanie partnerstiev prebieha už partnerská komunikácia s organizáciami, ktoré pripravujú festivaly jedného herca v krajinách V4 (český Cheb a Jihlava, maďarský Eger, poľská Wroclaw).⁵⁴

V dňoch 15. - 18. septembra 2011 sa priestory kina Hviezda a klubu Lúč otvorili pre záujemcov o súčasné divadelné dianie a predovšetkým monodramatickú tvorbu. Medzinárodný festival monodrámy "Sám na javisku 2011" sa v Trenčíne uskutočnil už po sedemnásty krát.

Tieto podujatia patria z dlhodobého hľadiska medzi najznámejšie kultúrne podujatia v meste Trenčín. Je potrebné spomenúť aj podujatia menšieho charakteru, ako sú rôzne umelecké, či filatelistické výstavy, prednášky, koncerty, divadelné predstavenia trenčianskych divadelných formácií, detské divadelné predstavenia, nočné prehliadky hradu, či festivaly organizované kultúrnymi strediskami ako napr. Festival Ad Fontes Musicae - K prameňom hudby.

V Trenčíne sa taktiež pravidelne konajú filmové festivaly menšieho rozsahu. HoryZonty 2011 je tradičný festival dobrodružných filmov, konajúci sa v trenčianskych kinosálach. Minority Film Festival nesie názov prehliadka filmov,

⁵⁴ Citované z :
Sám na javisku, Festival divadla jedného herca. [online]. [cit.2012-02-15].
Dostupné na WWW: <http://www.samnajavisku.sk>.

ktorá sa tohto roku uskutočnila v kinosálach zábavno-obchodného centra Max Trenčín.

Aj podujatia tohto typu spestrujú návštevy turistom či voľný čas obyvateľom mesta a prispievajú tak k rozvoju kultúrneho života v Trenčíne.⁵⁵

Pre lepšie prehľadnosť kultúrnych podujatí uskutočnených v Trenčíne v roku 2011 sme zostavili tabuľku.

Tabuľka zobrazuje údaje o veľkosti podujatí, forme a obsahu, organizátoroch podujatí, určenej cieľovej skupine návštevníkov podujatí, dĺžke trvania, vstupe na podujatia, počte účastníkov a pravidelnosti podujatí. Je nutné podotknúť, že pri podujatiach, na ktoré bol vstup voľný, teda nebola obmedzená kapacita ani vydané vstupenky, sú informácie o návštevnosti udávané odhadom organizátora.

⁵⁵ Spracované podľa :
Trenčín – Vitajte na Považí [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné z WWW:
<http://www.visittrencin.sk>.

Tabuľka č. 1: Typológia najväčších kultúrnych podujatí v Trenčíne, rok 2011. *Vlastné spracovanie.*

Názov podujatia	Veľkosť podujatia	Forma a obsah podujatia	Hlavný organizátor Podujatia	Cieľová skupina podujatia	Dĺžka trvania podujatia	Vstup na podujatie	Počet účastníkov	Periodicita podujatia
Art film fest	<i>Regionálne podujatie</i>	<i>Medzinárodný filmový festival</i>	<i>ART Film Forza Mesto Tr. Teplice Kúpele Tr. Teplice</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Týždeň</i>	<i>Platené/ zdarma</i>	<i>43 890</i>	<i>Pravidelné/ tradičné podujatie</i>
Bažant Pohoda	<i>Regionálne podujatie</i>	<i>Letný open air festival pre mladých</i>	<i>Agentúra Pohoda Mesto Trenčín LO Trenčín</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Trojdnňové podujatie</i>	<i>Platené</i>	<i>30 000</i>	<i>Pravidelné/ tradičné podujatie</i>
Trenčianske hradné slávnosti	<i>Lokálne podujatie</i>	<i>Historické slávnosti -open air</i>	<i>Mesto Trenčín Skupina Wagus Trenčianske múzeum</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Dvojdňové podujatie</i>	<i>Platené</i>	<i>Približne 6000</i>	<i>Pravidelné/ tradičné podujatie</i>
Trenčianske historické slávnosti	<i>Lokálne podujatie</i>	<i>Historické slávnosti Open air</i>	<i>Mesto Trenčín SHŠ Wagus</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Štvordňové podujatie</i>	<i>Zdarma</i>	<i>Približne 15000</i>	<i>Pravidelné/ tradičné podujatie</i>
Splanekor, festival dračích lodí, Meč Matúša Čáka	<i>Lokálne podujatie</i>	<i>Spoločensko - zábavný Open air</i>	<i>OZ ATYP Mesto Trenčín TSK</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Jednodňové podujatie</i>	<i>Zdarma</i>	<i>Približne 1000</i>	<i>Pravidelné/ tradičné podujatie</i>
Náhradný festival	<i>Lokálne podujatie</i>	<i>Divadelno-hudobný open air festival</i>	<i>Trenčianske múzeum SHŠ Wagus Divadlo Normálka</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Dvojdňové podujatie</i>	<i>Platené</i>	<i>Približne 150</i>	<i>Pravidelné/ tradičné podujatie</i>
Trenčiansky jazzový festival - Jazz pod hradom	<i>Regionálne podujatie</i>	<i>Hudobný festival</i>	<i>Trenčianska jazzová spol. Mesto Trenčín TSK</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Dvojdňové podujatie</i>	<i>Platené/ zdarma</i>	<i>Spolu približne 600</i>	<i>Pravidelné/ tradičné podujatie</i>
Pri Trenčianskej bráne	<i>Lokálne podujatie</i>	<i>Folklórny festival/ Tradičný jarmok</i>	<i>Mesto Trenčín</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Dvojdňové podujatie</i>	<i>Zdarma</i>	<i>Približne 1000</i>	<i>Tradičné podujatie</i>
Medzinárodné výtvarno-literárne sympóziu ORA ET ARS Skalka 2011	<i>Lokálne podujatie</i>	<i>Umelecké podujatie – sympóziu</i>	<i>Mesto Trenčín TSK Farský úrad Skalka nad Váhom</i>	<i>Otvorené podujatie</i>	<i>Jednodňové podujatie</i>	<i>Zdarma</i>	<i>Približne 500</i>	<i>Tradičné podujatie (4. ročník)</i>

ZÁVER

K jedným z dôležitých aspektov, ktoré dokážu dotvárať jedinečnú ponuku destinácie cestovného ruchu patria podujatia a akcie. V štruktúre predpokladov cestovného ruchu sú podujatia zaradované do kategórie kultúrno – správneho potenciálu, ktorý je súčasťou lokalizačných predpokladov cestovného ruchu. Návšteva podujatí sa môže stať hlavným dôvodom, kvôli ktorému návštevník do danej oblasti cestuje, ale tiež len aktivitou, ktorá pomáha spestriť pobyt v danej destinácii. V cestovnom ruchu existuje nespočetné množstvo podujatí a udalostí na rôzne témy. Významným typom podujatí z hľadiska formy a obsahu sú kultúrne podujatia. Mesto Trenčín patrí vďaka svojej bohatej minulosti k najzaujímavejším historickým mestám na Slovensku. Je centrom kraja a vďaka svojej výhodnej polohe, uprostred hospodársky silne rozvinutého územia, má šancu vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života pre obyvateľov.

Jadro mesta tvoria cenné kultúrne pamiatky a množstvo kultúrnych zariadení. Dominantou mesta je Trenčiansky hrad.

Trenčín zdobia nielen kultúrne pamiatky, no dobrú povest' v rámci celého Slovenska i v zahraničí mu vytvárajú podujatia, ktoré sa konajú v meste alebo jeho blízkom okolí. Kultúrne podujatia vytvárajú z mesta atraktívny cieľ pre návštevníkov všetkých vekových kategórií. Málokteré mesto sa môže pochváliť spoluorganizáciou podujatí, ktoré prevyšujú návštevnosť nad 30 000 divákov. Art Film Fest a Bažant Pohoda patria vo svojom žánri medzi najobľúbenejšie podujatia na Slovensku vôbec. Organizácia tradičných mestských podujatí je v meste Trenčín taktiež na vysokej úrovni a teší sa obľúbenosti nielen domáceho publika. Kultúrne podujatia tvoria významný kultúrno – správny potenciál pre mesto Trenčín.

Samotný prínos podujatí pre cestovný ruch v Trenčíne môžeme sledovať najmä vo zvýšení návštevnosti, zlepšení imidžu mesta a zvýšení celkovej atraktivity mesta.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie:

BOWDIN, G., ALLEN, J., O'TOOLE, W., HARRIS, R., McDONNELL, I.: *Events Management*. 2nd Edition. London : Elsevier, 2006. 448 s. ISBN 0-750-66533-5.

GETZ, D.: *Event Management and Event Tourism*. 2nd Edition. New York :Cognizant Communication Corporation, 2005. 439 s. ISBN 1-882345-46-0.

GOLDBLATT, J.: A Future for Event Management: The Analysis of Major Trends Impacting the Emerging Profession. In: Allen, J., Harris, R., Jago, K.L., Veal, A.J.: *Events Beyond 2000: Setting the Agenda*. Sydney : Australian Centre for Event Management, 2000. ISBN: 186365562X.

GOLDBLATT, J.: *Special Events: The Roots and Wings of Celebration*. 5th Edition. United States : John Wiley&Sons Inc., 2007. 528 s. ISBN 978-0-471-73831-2.

HANUŠIN, J. *Poznávame Slovensko: Trenčín a okolie*. 1.vyd. Bratislava : Dajama, 2005. 143 s.ISBN 80-89226-02-7.

JANOTA, Ľudovít. *Slovenské hrady I*: 1. vyd. Bratislava : Columbus, 1996. 320 s. ISBN 80-7136-049-X

KINNEBROCK, W.: *Integriertes Event-marketing: Vom Marketing–Erleben zum Erlebnismarketing*. Wiesbaden : Forkel, 1993. 144 s. ISBN 3-409-85271-9.

KOLEKTÍV AUTOROV: *Chambers Dictionary*. Edinburgh : Chambers Harrap Publishers Limited, 1998. 2080 s. ISBN 0-55-014000-X.

KOTÍKOVÁ, H., SWARTZHOFFOVÁ, E., (2008) : *Nové trendy akcií a událostí (events) v cestovním ruchu*. 1.vyd., Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, 92 s.

NICKEL, O: *Eventmarketing – Grundlagen und Erfolgsbeispiele*. 2. Auflage. München : Vahlen, 2007. 338 s. ISBN 3-800-63136-9.

NOVACKÁ, Ľ. a kolektív. *Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca*.1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 2010. 471 s. ISBN 978-80-225-2982-2

PÁSKOVÁ, Martina, ZELENKA, Josef. *Cestovní ruch: výkladový slovník*. 1.vyd., Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002, ISBN 80-239-0152-4.

SLOBODA, Martin. *Trenčín : Obrázkový sprievodca*. Bratislava : MS AGENCY, 2005. ISBN 80-89159-23-0.

ŠIMŠIŠ, M. a kolektív.: *Trenčín, Vlastivedná monografia 1*. Bratislava: Alfa, 1993.. ISBN 80-05-01114-8.

ŠINDLER, P., (2003) : Event marketing : jak využívat emoce v marketingové komunikaci. 1.vyd., Grada, Praha, 236 s.

WEINBERG, P.: *Erlebnismarketing*. Mönchen : Vahlen, 1992. 168s. ISBN 3-8006-1591-6.

Časopisecké a novinové zdroje:

JANISKEE, R.L.: Historic houses and special events. V: *Annals of Tourism Research*, roč. 23, 1996, č. 2, s. 398 – 414. ISSN 0160-7383.

MIŠOVIČOVÁ, E.: Presvedčili sa, že divákovi ani dážd' nevaďí. V: *Trenčianske noviny*, 2011, ročník 52, číslo 30, strana 8. ISSN 0139-5068.

RITCHIE, J.R.B.: Assessing the impact of Hallmark events: Conceptual and research issues. V: *Journal of Travel Research*, roč. 22, 1984, č.1, s. 2-11. ISSN 0047-2875.

ZORNOVÁ, L.: Festival Pohoda zabával v Trenčíne tridsaťtisíc ľudí. V: *Trenčianske noviny*, 2011, ročník 52, číslo 27, s. 7-8. ISSN 0139-5068.

Internetové zdroje:

Art Film Fest ,Trenčianske Teplice. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.artfilmfest.sk/>>.

Bažant Pohoda, Trenčín. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.pohodafestival.sk/>>.

Expo center, Trenčín. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.expocenter.sk/>>.

Incentívne podujatie. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.eprogress.sk/>> .

Jazzfestival, O festivale. Trenčín. [online]. [cit.2012-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.jazzfestival.sk/>>.

Matúš Čák Trenčiansky. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://sk.wikipedia.org/>>.

Obec Skalka nad Váham, Ora et ars 2011. [online]. [cit.2012-02-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.skalkanadvahom.sk/>>.

Oficiálna stránka mesta Trenčín. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.trencin.sk/mesto>>.

Podujatia v Trenčíne, Čaro Vianoc pod Hradom 2011. [online]. [cit.2012-02-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.visittrencin.sk/>>.

Podujatia v Trenčíne, Náhradný festival 2011. [online]. [cit.2012-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.visittrencin.sk/>>.

Podujatia v Trenčíne, Trenčianske historické a hradné slávnosti 2011. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.visittrencin.sk/>>.

Rybnicek: Pohodu pritiahneme do mesta. [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.pluska.sk/soubiznis>>.

Sám na javisku, Festival divadla jedného herca. [online]. [cit.2012-02-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.samnajavisku.sk/>>.

Splanekor, informácie, Trenčín. [online]. [cit.2012-02-15]. Dostupné na WWW: <<http://splanekor.sk/>>.

Trenčianska jazzová spoločnosť. [online]. [cit.2012-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.tjs.ideaweb.sk/>>.

Trenčín – Vitajte na Považí [online]. [cit.2012-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.visittrencin.sk/>>.

Ostatné zdroje:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja. Spracoval: Úrad Trenčianskeho samosprávneho kraja, Júl 2003.

Víta Vás Trenčiansky kraj: Trenčín : Úrad Trenčianskeho samosprávneho kraja, 2003.

Zoznam obrázkov a tabuliek:

Obrázok č.11 Schéma predpokladov rozvoja cestovného ruchu.....	10
Tabuľka č.1 Typológia najväčších kultúrnych podujatí v Trenčíne, rok 2011....	57

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Lenka Šedivá

Obor: Management cestovného ruchu

Forma štúdia: kombinované

Názov práce: Kultúrne a tradičné podujatia v Trenčíne a ich prínos pre cestovný ruch

Rok: 2012

Počet strán textu bez príloh: 50

Celkový počet strán príloh: ---

Počet titulov slovenskej literatúry a prameňov: 9

Počet titulov zahraničnej literatúry a prameňov: 12

Počet internetových zdrojov: 13

Vedúci práce: RNDr. Antónia Dvoranová